

**Kugbɔnku kùà Pɔl kɛlɛ' ki de'
Erom
yaab nnɔ
Nà wɔngɛh kugbɔnku kuu te
ma bo**

Yesu ya tond Pɔl nɛ kɛlɛ' kugbɔnku kuu nɔ. U yé Suf nɛ, ki maa' Tars ya du ni. U là bɛn Kujɔtiɛkpaaku ya gbɔnku ya gɛr mɔnmɔnm nɛ, ki yé Farisiɛn, ka sè yiko ya gɛr bo. U là jèndɛh Kristo yaab cɛɛn nɛ. Nɛ ki tí lá joh Damas bó wɔ ní tí jèndɛ ni' mɔ bó yaab. Kristo jìɛ' wɔ usɛn, ki tien' wɔ u'yɔ, nɛ u ji tɔkɛh binib wɔn Kristo ya gɛr.

Pɔl ya sɛn ya jom nta bo nɛ u kɛlɛ' kugbɔnku kuu ki de' Erom yaab. Bi'ni biba là teke' Kristo ki jin' ka yé Sufmbɛ. Ama Sufmbɛ bà teke' Kristo ki jin' ki juore' ki pɛ yiko bo ya biba liɛn ki teh bà ɲa yé sufmbɛ nnɔ mɔ li boh yiko nnɔ nɛ. Nɛn bo nɛ Pɔl kɛlɛ' kugbɔnku kuu nɔ.

Kí cin iyul 1 kí tí baa iyul 8, Pɔl ye unisaal kɛ yé ubiɛrdaan nɛ. Nɛ yiko ɲa ní fre kí ñɛn nil biɛrɛ ni. Ama unil kɛ li ɲmɛrɛ kí ñɛ mitekjim nin Mifuoñanm ya torm bo nɛ.

Kí cin iyul 9 kí tí baa 11, Pɔl kɛlɛ' Uwien ya nib Israyɛl yaab nin Kristo yaab ya gɛr nɛ. Kristo yaab ya tekjim te ten busubu nɛ. Bu'ñaan cin' Sufmbɛ ya bùɔl nɛ. Ama na yé Sufmbɛ kɛ nɛ teke' Kristo ki jin'. Nin nɛn kɛ ɲɔ Uwien biɛ ki yíɛ bɛ nɛ ki yih bɛ u'yaab.

Kí cin iyul 12 kí tí baa 15, Pɔl wuɔn' binib li pukeh Uwien ma bo nin bi li ɲmɛ nin tɔb ma bo, ki sure'

bà ya tekjim faa be ní li ciuh ki dienh bà ya tekjim ña faa nnò. U tí fòre' nin ifuonde ne (liyul 16).

Ifuonde

¹ Min Pòl ne kieh ne kugbònkú kuu. N yé *Yesu Kristo ya tonsònl ne. Uwien ne yin' nni ní li yé Yesu Kristo ya tond, ki gènde' nni ní li kpaandeh wòn Uwien ya gbemòmònt.

² Uwien là pùon' te ti ya gbemòmònt ne haali uyoyo, ki cèrè' u'ñòbonsòknò kèlè' tù u'gbònkú ni.

³ Tù lienh u'Bijè bo ne. U tien' u'ba unisaal ne bi maa' wò *Dafid ya lontunku ni.

⁴ Ama *Mifuoñaanm bo ne Uwien wuòn' ki ye u yé u'Bijè ki cèrè' u ñmòbe mituòm kí ñè u'mèkrm bitenkpiib ni bo. Wòn ne yé *Yesu Kristo ti'Yonbdaan.

⁵ Wòn bo ne n laa' mijuokm ki yé u'tond, ñò u'yel bo ní li tòkeh inibol kè ki teh be ní teke wò kí ji, kí li boh wò.

⁶ Ni'mò te inibol nnò ni ne, kime *Yesu Kristo yin' ni'mò ne.

⁷ N kieh kugbònkú kuu ní de ninbi bà kè te Erom ya du ni Uwien yíe ne, ki yin' ne ki tien' u'yaab nnò ne. Ti'Baa Uwien nin Yonbdaan *Yesu Kristo ní juoke ne, kí de ne uyènduòn.

Pòl nuunh wò ní jo kí tí fuonde Kristo yaab bà te Erom ni nnò

⁸ Micincinm n li kpiè kí faare n'Wien ne. *Yesu Kristo bo ne n li faareh wò ni'kè bo, kime bi lienh uyèndun ni ni'kè saan ni'tekjim bó.

⁹ Wòn Uwien wà n sònñ nin n'fèl kè ki dienh wò u'Bijè ya gbemòmònt ya tòkm ni nnò ne yé n'mònkunl ki ye n tuu ki tien' ni'bó n'kaare ni.

10 N kàareh ki mieh wə uyo ke ki teh u tuo' la, wə rí de nni usen rí baa ni'saan ne.

11 Kimε n'nun món rí le kí cère ní le *Mifuoñaanm ya paabu ηə kí tùəre kí li faa mitekjim ni ne.

12 N len' nà nə ya tingi si: n baa' ni'saan la, min nin ninbi, wà ke rí saake u'tə ya gbenent kí ñe ti ηməbe mitekjim ma nnə bo ne. N ya tekjim rí saake ni'gbenent, ni'mə yaam rí saake n'yaar.

13 N'yaabe, n yíe ní li ben kí ye n tuu ki bobndeh rí baa ni'saan ne, ka laan laa' bənl. N yíe n'tuonl rí cuon ni'mə saan ten lí cuon' ma inibotə saan nnə ne.

14 Ní yé liwəbl ne n'bo rí təke binib ke tigbemənmənt, bà ya nun wende' nin bà ya nun ηa wende', bà ben niba nin bà ηa ben niba mə.

15 Nən bo ne n'nun món rí təke ninbi bà te Erom ni mə tigbemənmənt nnə.

Tigbemənmənt yé Uwien ya tuəm ne

16 Fε ηa ηməbe nni tigbemənmənt ya təkə bo. Tù yé Uwien ya tuəm ne, ki li ηmien binib bà ke teke' tū ki jin': bà yé *Sufmbε mikpiekm nin bà ηa yé *Sufmbε mə.

17 Kimε tun ne wəngəh Uwien ñiikeh nà bo ki büh binib bigbeməndənb. U ñiikeh mitekjim baba bo ne ki büh binib bigbeməndənb ten nı kele' ma u'gbənkū ni ki ye: «Ugbəməndaan li fuobe u'tekjim bo ne.»

Binib ke bre ne

18 Uwien wəngəh haali paaki bó ne ki teh u'mutuol fii' binib bo. Kimε bi sənəh itùonbiere ne ka pε u'bo, ki piendeh tigbemənt ya sən bi'tùonbiere nnə bo.

19 Kime bi ben unisaal li fre kí bende ná ke Uwien bo. Wón Uwien ne wuón' be nè.

20 Imòn, haali unendun ya cincinyo kí lá baa fenfennò nò, nib ña kpele ki laa' Wien nin bi'nunbu, ama bi lenh u ñen' tibont tà ne ki bendeh ki teh u mánbe ki yé Uwien, ki ñmòbe mituòm mà ña ñmòbe gbenm. Nen bo ne ba ji li fre kí ye ba ben wò.

21 Nin bi ben wò ma ke nnò, ba kpiékreh wò ki ye u yé Uwien, ka faareh wò mò. Ama bi juore' nin bi'yennaalkuon ne, ka ñmòbe yenm, ki te libónbónl ni.

22 Bi yih bi'ba biyenfodenb ne, ki nín ji yé ijòr.

23 Bi dàan' Uwien wà ña ní kpo ya kpiékrm, ne ki lèbe' ki kpiékreh unisaal wà li kpo ya nennnku nin inuón nin itàan inan ya went nin tiwenbelnkaar ya nennent.

24 Nen bo ne Uwien seln' be, bi pe bi'yenm yíe ná bo, ki sònh tijòknt ya tòn, ki jindeh bi'ba ife.

25 Bi taa' kutonnenu ne ki lèbe' Uwien ya gbemònt, ki pukeh tibont tà Uwien ñen' tù, ki sònh itòn ki dienh tù, ki dàan' wón Uwien wà ñen' tibont nnò ke ki kpe kupenpeku uyo wà ña ñmòbe gbenm nnò. Ami.

26 Nen bo ne Uwien seln' be, be ní li sònh ife ya tòn bi'yenm yíe ma bo. Ne bi'puob teh ná ña kpe tienm, ki dàan' miduónm nin bijeb, ki duòndeh nin bi'piitòb.

27 Bijeb mò dàan' miduónm nin bipiib, bi'menku kòh bijetòb ni ki gbiekeh, ne bi teh ná ña kpe tienm, ki yé ife nin bi'jetòb. Nen bo ne bi lenh bi'yul bo ya tudere wà kpe bi'tuonbiere nnò.

28 Ba tange' Uwien ma nnò, ne u seln' be, be ní li ñmòbe yennaalfenm, kí li teh ná ña kpe tienm.

29 Bi cère' mitetem mà ke ña mən ya bol nin mibiεrm nin ununfəke nin iponponbe nin linikul nin ikə̀nkə̀n nin milεrkjim nin iyenmaalbiere ne yeβre' nin be. Bi ye bitonnendεnb ne,

30 ki ye bitεnfuonb, ki ye Uwien ya nennendb, ki ye bikεlnbaandεnb, ki ye tıgbengt nin tınacenkpekuont, ki ye idukond, ka boh bi'naambe nin bi'baambe,

31 ki ye ijə̀r, ki ye binib bà ba du bi'bo, ki ye binunkuondεnb, ka muə̀h nil cεcεkm.

32 Bi ben Uwien sien' ki ye binib teh nno la, bi kpe mikuum ne. Nin nen ke bi tuu ki teh nno ne, ka juore' nen baba bo, ki liebe' ki saakreh binitə̀b bà mə teh nno ya gbenent.

2

Uwien li bu unil ke tıbuur

1 Tə̀, sin unil wə̀ biindeh a'tə̀ nno, a ye la, á li ye wə̀ ke, a mə te libiil ni ne Uwien saan. A biindeh a'tə̀ ma nno a biindeh a'ba ne. Kimε a biindeh wə̀ nə̀ bo nno, a mə teh nen ne.

2 Ti ben ki ye Uwien diεh binib bà teh tu ya bont ya tub la, u ηmə̀be imə̀n ne.

3 Sin unil wə̀ biindeh binitə̀b bà teh tu ya bont, ki mə teh tı̀ nno, a maaleh ki teh a li ñε tıbuur ni Uwien saan ne-εε?

4 Uwien tien' ηε tinimə̀nt ki gbien', ki ηmə̀be a'bo lifεsə̀ngl nin kuminku, ne a yin' nen ke fεnm-ii? Nə̀ ben ki ye Uwien tien' ηε tinimə̀nt ηə̀ á lèbre a'tetem ne-εε?

5 A'yul faa, ηa ye á lèbre a'tetem ma nno, a bondeh a'ba bo Uwien ya benpiebcien ne, ki gu lidaali là u'mutuol li fii binib bo wə̀ ní bu be tıbuur ni'donbó nno.

6 Nɛn daali nɛ u li jiin unil kɛ u'tuon kpɛ ma bo.

7 Binib bà mɛndeh ki sɔnh ituon yà mɔn, ki nuunh ukpɛke nin lisel nin limiɛl là ɲa ɲmɔbe gbenm Uwien saan nnɔ, Uwien li cère bɛn nɛ rí li tuu ki fuobe nin wɔ.

8 Ama binib bà pɛ bi'yɛnm yíe nà bo, ki wiɛ' tɪgbɛmɔnt ya sɛn, ki pɛ tibonbiert ya sɛn bo nnɔ, Uwien ya mutuol li fii, u'benku ni rí piebe bi'bo kí gbien.

9 Binib bà kɛ teh nà bre nnɔ, ijɛnd nin micɛɛkɛm li lu bi'bo. Ní li lu bà yé *Sufmbɛ nin bà ɲa yé *Sufmbɛ kɛ bo nɛ.

10 Ama bà kɛ teh nà mɔn li lɛ ukpɛke nin lisel nin uyɛnduɔn. Bà yé *Sufmbɛ nin bà ɲa yé *Sufmbɛ kɛ li lɛ nɛ,

11 kimɛ Uwien ɲa ɲmɔbe gèngènde.

12 Binib bà kɛ ɲa bɛn *yiko ki teh nà bre la, bi li kpo, ama Uwien ɲa rí n̄i *yiko bo kí bu bɛ buur. Ama binib bà kɛ bɛn *yiko ki teh nà bre nnɔ Uwien li n̄i *yiko nnɔ bo nɛ kí bu bɛ tibuur.

13 Kimɛ na yé bà bɛn *yiko nɛ yé bigbɛmɔndɛnb Uwien saan, ama Uwien bùh bà teh *yiko nnɔ ye ma bo nɛ bigbɛmɔndɛnb.

14 Bà ɲa yé *Sufmbɛ, ka bɛn *yiko ɲɔ ki teh *yiko nnɔ ye ma nnɔ, ba bɛn ma ki teh nnɔ, bi'yɛnmaale nɛ yé bi'yiko.

15 Bi teh nnɔ ma nnɔ, nɛn nɛ wɔngɛh ki teh yiko ye nà nnɔ te bi'yɛnm ni nɛ. Bi'yɛnm ni bi bɛn nà mɔn nin nà bre. Nɛn bo nɛ bi'yɛnmaale biindeh bɛ uyo uba, ki teknh bɛ uyotɔ mɔ.

16 N tɔkeh binib tɪgbɛmɔnmɔnt tà nnɔ wɔngɛh ki teh n̄i lá li te nnɔ nɛ lidaali là Uwien li cère *Yesu

Kristo ní bu binib tibuur, kí cèrè bε ní ñen nà kε buo bi'fèl ni upaan bo nnò.

Sufmbε nin yiko ya gbεr

¹⁷ Tò, sin Suf wà lienh ki teh a yé Suf, ki du *yiko bo baba, ki jεbnh a'ba ki teh a ben Uwien,

¹⁸ ki ben u yíe nà, ki ben nà mən nin nà ña mən, kí ñε *yiko bo,

¹⁹ ki maaleh ki teh a yé ununyaan nε ki dīeh ijùɔn, ki yé bà te licinñunl ni ya wenwenku,

²⁰ ki wəknh ijər mibεnm, ki wəknh mubumu, kimε a ben *Uwien ya yiko ma nnò, a maaleh ki teh a ben tibont kε nε, ki maaleh ki teh a lienh nà kε nnò yé tigbεmònt nε.

²¹ Tò, sin wà wəknh bitəb nò nnò, bε tien' ña wəknh a'ba? Sin wà təkεh binib ki teh bi la suh nnò, bε tien' a suh?

²² Sin wà lienh ki teh nib la teh nanmaal nnò, bε tien' a teh lè? Sin wà ña yíe á cii bule ya nu nnò, bε tien' a suh tibudur ya bont-i?

²³ A jεbnh a'ba *yiko bo, ki liεbe' ki saah wə ma nnò, a yuəndeh Uwien nε.

²⁴ Kimε nī kεle' *Uwien ya gbənkɔ ni ki ye: «Ninbi nε cèreh inibotə sukreh Uwien.»

²⁵ Tò, a jiε' a'punl ki boh yiko la, upunjie ñməbe kpele nε. Ama a jiε' a'punl ki saah yiko la, nī te tən ña jiε' nε.

²⁶ Wà ña jiε' punl, boh *yiko la, Uwien ya bùol nī te tən u jiε' u'punl nε.

²⁷ Sin wà yé Suf ki ñməbe yiko, u kεle' kugbənkɔ ni, ki liεbe' ki jiε' a'punl mə nnò, ña boh *yiko nnò ma nnò, wà ña jiε' punl, ki boh wə nnò nε li bu ñε tibuur.

28 Na yé unil wà yé Suf upaan bo baba ne yé Sufmòn. Na yé wà jié' u'punl bi'ke laa' u jié' ne yé upunjiemòn.

29 Suf ya yem ne wangeh ki teh u yé Sufmòn. Upunjiemòn ñe lifèl ni ne. U ya punjie ñen' *Mifuoñaanm saan ne, wa ñen' *yiko wà bi kele' wò kugbònkú ni nnò. Na yé binib ne li pèke wà yé Sufmòn, Uwien ne li pèke wò.

3

Uba ña te ki yé gbemàndaan Uwien saan

1 *Sufmbé ya kpéle nín si ba? Bii bi'punjie ñmòbe kpéle-ee?

2 Ni'ke ñmòbe kpéle wà yébe ne isen ke ni, kime Uwien kpié' ki taa' u'gber ki ñukn' ben ne.

3 Ní ye nè ní wuòn kí ye ba? Ní ye nè ní wuòn kí ye bi'ni biba ña paan' Uwien ye ma bo la, ní li pien Uwien u la tien u ye ma bo ne-ee?

4 Na ní tien nnò fiebu. Binib ke yé bitonnendénb mònòn la, Uwien wòn tuu ki yé ugbemàndaan ne tèn ní kele' ma u'gbònkú ni ki ye:

«A'lenm ni ne bi li bende kí ye

a yé ugbemàndaan.

Bi bun' nin ñe tibuur la,

a li faake nin be.»

5 Tò, ní yé ti teh nà ña cuube ní wangeh ki teh Uwien yé ugbemàndaan la, ti nín ji li len kí ye ba? Ti li ye Uwien dieh ti'tub la, u teh nà ña cuube ne-ee? (N lienh binib lienh ma bo ne.)

6 Na te nnò fiebu. U teh nà ña cuube la, u li tien mila kí bu unendun ya nib tibuur-i?

⁷ Tɔ, nĩ yé n'tonnenku wɔngɛh Uwien ya gbɛm̀ɔnt ki c̀ɛrɛh binib kpiɛkɛrɛh wɔ la, bɛ tien' u diɛh n'tub ki teh n yé ubiɛrdaan-i?

⁸ Tí li teh nà bre ɲɔ nè ní kɛɛnde nà mɔn-ii? Binib biba sukɛrɛh tɛ ki teh ti lienh ki teh nnɔ nɛ. Bidɛnb li lɛ utudɛrɛ wà bi kɛɛ wù nɛ.

⁹ Nĩ ye nè ní wuɔn kí ye ba? Nĩ ye nè ní wuɔn kí ye tinbi Sufmbɛ, ti cɛn' binitɔb nɛ-ɛɛ? Na te nnɔ fiebu. N lâ wɔkn' nɛ ki ye *Sufmbɛ nin bà ɲa yé *Sufmbɛ kɛ te ibiɛrɛ ya yonbt ni nɛ.

¹⁰ Nɛn nɛ kɛlɛ' *Uwien ya gbɔnku ni. Nĩ kɛlɛ' ki ye:

«Uba mɔnɔn ɲa te ki yé gbɛm̀ɔndaan,

¹¹ uba ɲa te ki ɲmɔbe yɛnfuom,

uba ɲa te ki nuunh Uwien,

¹² bi'kɛ dàan' u'sɛn nɛ,

ki taan' ki juore' fɛnm.

Uba mɔnɔn ɲa te ki teh nà mɔn.

¹³ Bi'niɛkɛ yɛ tɛn itɛnkpiifɛlɛ nɛ,

bi'lɛn ya t̀on si milɛrm baba nɛ,

Bi'ñuɔn ɲmɔbe tilɔbr tɛn iwaalɛb nɛ.

¹⁴ Inɔbonbil nin miɲ̀um baba nɛ gbe bi'ñuɔn ni.

¹⁵ Bi'taan ton linikul bo nɛ.

¹⁶ Bi'ñɛn' nà kɛ saan la, bi saah nɛ,

ki kuɔndɛh binitɔb micɛcɛkm ni.

¹⁷ Ba bɛn yɛnduɔn ya sɛn.

¹⁸ Ba fɛngɛ Wien.»

¹⁹ Tɔ, ti bɛn ki ye *yiko len' nà kɛ nnɔ, u len' ki de' binib bà li boh wɔ nnɔ nɛ, ɲɔ uba la dule niba bo kí ye wa bii'. Nnɔ nɛ uɲɛndun ya nib kɛ li bɛnde kí ye bi ɲmɔbe libiil Uwien saan.

20 Nɛn bo nɛ unil teh *yiko ye ma bo la, na ń cèreh Uwien ń bù wɔ gbɛmàndaan. Yiko cèreh binib bɛndeh nà yé ibiɛre baba nɛ.

Uwien bùh binib bigbɛmàndɛnb mitekjim bo nɛ

21 Fɛnfɛnnɔ wuɔ Uwien ji wuɔn' u ñɛh usɛn wà ki bùh binib bigbɛmàndɛnb, na yé u tukndeh *yiko ye ma bo nɛ. Yiko nin Uwien ya ñɔbonsɔknb là juɔ' ki len' nɛn nɛ u'gbɔnku ni.

22 U bùh binib bigbɛmàndɛnb bi'tekm *Yesu Kristo kí ji bo nɛ. Bà kɛ teke' *Yesu Kristo ki jin' la, u bùh bɛ bigbɛmàndɛnb nɛ. Kimɛ bi'kɛ te miba nɛ.

23 Bi'kɛ tien' ibiɛre nɛ ki luɔ' Uwien ya kpiɛke.

24 Ama Uwien ya juokm bo nɛ u bù' bɛ bigbɛmàndɛnb *Yesu Kristo ya tuɔrl là dɛ' bɛ ki wiɛ' nnɔ bo. Na yé bi'nimànt bo nɛ.

25 Uwien taa' wɔn nɛ ki tien' lituɔrl u'sɛm bo, ki dɛ' bà kɛ teke' wɔ ki jin' ki wiɛ', ki wuɔn' wɔn Uwien ya gbɛmànt, ka dɛre' binib ya tub bi'biɛre bo uyo bo,

26 u là duɔn' u'yɛnm uyo wà nnɔ. Fɛnfɛnnɔ wuɔ u wuɔn' u'gbɛmànt ki ye wà kɛ teke' *Yesu ki jin' nɛ yé ugbɛmàndaan. U tien' nnɔ ñɔ binib ń bɛnde kí ye wɔn Uwien nɛ yé ugbɛmàndaan.

27 Nĩ te nnɔ la, uba biɛ ki ñmɔbe u li jɛbn u'ba nà bo-oo? Nĩ yé fɛnm. Na yé binib ya tùon bo nɛ Uwien bùh bɛ bigbɛmàndɛnb, u bùh bɛ bigbɛmàndɛnb bi'tekjim bo nɛ.

28 Kimɛ ti bɛn ki ye Uwien bùh unil ugbɛmàndaan u'tekjim bo nɛ, na yé u teh *yiko ye ma bo nɛ u bùh wɔ ugbɛmàndaan.

29 Uwien yé *Sufmbɛ baba ya Wien nɛ, ka yé bà ña yé *Sufmbɛ ya Wien-ii? U yé bi'mɔ ya Wien nɛ.

³⁰ Kimε Uwien te uba nε. Wɔn nε bɔh bà yé *Sufmbε nin bà ηa yé *Sufmbε bigbεmòndεnb mitekjibaabm bo.

³¹ Ti lienh nà nnɔ, nĩ ye nε ní ye mitekjim bo *yiko ηa ji yé bonn nε-εε? Nnɔ ηa nĩ! Ti wɔngeh *yiko cinbe ki te ma bo nε.

4

Uwien bù' Abraham ugbεmòndaan u'tekjim bo nε

¹ Tɔ, ti li ye ba kí taa kí jo ti'yaajε *Abraham ya gber bo? Wɔn nin u'yul là laa' ba?

² Nĩ bi yé u'tùonmɔnmɔn nε cèrε' Uwien bù' wɔ ugbεmòndaan la, u bi ηmɔbe u li jεbn u'ba nà bo. Ama Uwien ya bùol na te nnɔ.

³ Kimε nĩ kεle' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «*Abraham teke' Uwien ki jin', nεn bo nε Uwien bù' wɔ ugbεmòndaan.»

⁴ Unil sɔn' lituonl ki teke' nibonn la, na yé paabu, nĩ ye u'paaku nε.

⁵ Unil wà ηa nuunh Uwien ní juoke wɔ u'tùon bo, ama ki teke' wɔn Uwien wà juokeh bibiεrdεnb nnɔ ki jin' la, u'tekjim bo nε Uwien li bù wɔ ugbεmòndaan.

⁶ Nnɔ nε *Dafid mɔ là pokn' binib bà Uwien bù' bε bigbεmòndεnb, ka tukn' bi'tùon nnɔ ya mɔnm bo. *Dafid là ye:

⁷ «Binib bà Uwien fèrε' bε bi'biil, ki subn' bi'biere bo nnɔ,

u'mɔnm te bi'bo.

⁸ Unil wà Yonbdaan ηa ní tɔnge u'biere nnɔ u'mɔnm te udaan bo.»

⁹ Mimɔnm nnɔ te ki de' bà jiε' ipun baba nε bii mĩ te ki de' bà mɔ ηa jiε' nε? Tí liebe ní *Abraham ya

gbɛr bo. Ti ye u teke' Uwien ki jin' ma nnɔ nɛ cɛrɛ' Uwien b̀' wɔ ugbɛm̀ndaan.

¹⁰ U lɛ yo ba nɛ u b̀' wɔ ugbɛm̀ndaan-i? Uyo wà u jiɛ' u'punl nnɔ bii uyo wà wa laan là jiɛ' nɛ? Uyo wà wa laan là jiɛ' nnɔ nɛ.

¹¹ Ni ya puoli bó nɛ Uwien cɛrɛ' *Abraham jiɛ' u'punl. Upunjɛ nnɔ nɛ yé kudɛku k̀a wɔngɛh ki teh *Abraham ya tekjim bo nɛ Uwien b̀' wɔ ugbɛm̀ndaan ki laa' wa laan jiɛ' punl. Nɛn nɛ cɛrɛ' *Abraham yé binib bà kɛ teke' Uwien ki jin' ka jiɛ' pun ya yaajɛ nɔ Uwien ǹ b̀ bi'mɔ bigbɛm̀ndaan.

¹² Binib bà jiɛ' ipun, ka pɛ upunjɛ baba bo, ama ki tɛkn' *Abraham ya taal ni, ki teke' Uwien ki jin' tɛn *Abraham là teke' Uwien ki jin' ma, ki laa' wà laan jiɛ' punl nnɔ, u yé bi'mɔ ya yaajɛ nɛ.

Uwien p̀on' binib bà teke' wɔ ki jin' nnɔ mimɔnm

¹³ Na yé *Abraham là bon' *yiko nɛ Uwien p̀on' ki ye uɛndun li yé wɔn nin u'yaabii ya faal, kime mitekjim bo nɛ Uwien b̀' wɔ ugbɛm̀ndaan.

¹⁴ Ǹ yé Uwien bi p̀on' ki ye uɛndun li yé bà boh *yiko nnɔ ya faal nɛ la, mitekjim n̄a ji bi li n̄mɔbe kpele, lipuonl nnɔ mɔ bi li juore fɛnm nɛ.

¹⁵ Kime *yiko ya saam nɛ cɛrɛh Uwien ya mutuol fih binib bo. Yiko n̄a te la, unil li saa wɔ-ɔɔ?

¹⁶ Nɛn bo nɛ Uwien p̀on' lipuonl mitekjim bo, n̄ɔ lè ǹ li yé bupaabu, k̀ li kpe *Abraham ya yaabii kɛ bo. Na yé l̀ li te k̀ de bà pɛ *yiko bo baba nɛ, l̀ li te ki de' bà mɔ teke' Uwien ki jin' tɛn *Abraham nnɔ nɛ. Kime *Abraham yé tinbi bà kɛ teke' Uwien ki jin' nnɔ ya yaajɛ nɛ.

¹⁷ Tɛn ǹ kɛle' ma *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «N tien' n̄ɛ inibol ligol ya yaajɛ.» *Abraham nɛ yé t̀'kɛ

ya yaaje Uwien ya nun bó. Wɔn Uwien ne mɛkreh bitenkpiib, ne ki naanh tibont nin u'ñɔbon.

18 Nĩ là naan lipuonl nnɔ ɲa rí tien ne. Nin nen ke *Abraham tuu ki daan ne. U teke' Uwien ki jin' ne Uwien tien' wɔ inibol ligol ya yaaje. Ten nĩ kele' ma *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «A'yaabii li yebe ka ɲmɔbe fuul.»

19 Nĩ là sɛn' waamu ne wɔ rí le ibin kobk, ki bɛnde' ki ye u neke mikuum, ne u'po Sara mɔ tonde' ki yé uɲɔl. Ama nin nen ke *Abraham ya dum ɲa kùore' waamu mɔnɔn.

20 *Abraham ɲa maale' milele lipuonl nnɔ bo, u'dum mɔ ɲa kùore', ama u tùreh ki faakreh mitekjim ni ne, ki kpiɛkreh Uwien,

21 ki cinbe ki bɛn ki ye Uwien pùon' nà nnɔ, u ɲmɔbe mituɔm mà u li fre kí tien nè.

22 Nen bo ne Uwien bù' wɔ ugbɛmɔndaan.

23 Nĩ kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Uwien bù' *Abraham ugbɛmɔndaan.» Na yé *Abraham baba bo ne nĩ kele' nnɔ.

24 Nĩ kele' ti'mɔ bo ne. Ti teke' Uwien wà cère' Yonbdaan *Yesu mɛkre' bitenkpiib ni nnɔ ki jin', ne wɔn Uwien bù' ti'mɔ bigbɛmɔndɛnb.

25 Uwien cère' wɔn *Yesu ne kpo' ti'biere bo, ki cère' u mɛkre' bitenkpiib ni, ɲɔ wɔn bo wɔ rí bù te bigbɛmɔndɛnb.

5

Uwien cère' binib nin wɔn taan' buñɔbu

1 Tɔ, ti'tekjim bo ne Uwien bù' te bigbɛmɔndɛnb, ki cère' ti'Yonbdaan *Yesu Kristo bo, tinbi nin wɔn taan' buñɔbu.

2 Wɔn *Yesu Kristo ne cèrè' ti laa' mijuokm Uwien saan, kimɛ ti teke' wɔ ki jin'. Ti fuobe mi ya juokm ni ne ki ηmɔbe lidɛndɛnl ki jɛbnh ti'ba ki teh ti li lɛ ukpɛke Uwien saan.

3 Na yé nen baba bo ne ti jɛbnh, ti jɛbnh ijend mɔ ni ne. Kimɛ ti ben ti ye ijend ni ne ti lenh lifɛl,

4 ne lifɛl cèreh ti ηmɔbe kuminku, kuminku mɔ dienh tɛ lidɛndɛnl.

5 Lidɛndɛnl nnɔ ηa ní yuɔn tɛ. Kimɛ Uwien de' tɛ *Mifuoñaanm ma nnɔ, mɛn ne cèreh ti bɛndeh ti'fɛl ni u yíe tɛ ki gbien' ma bo.

6 Imɔn, uyo wà ta là ηmɔbe tuɔm nnɔ, ne *Kristo teke' tinbi bibiɛrdɛnb ya kuum ki kpo'. Uwien ne sien' u ya yo.

7 Ní faa nin unil ní teke ugbeɔmɔndaan ya kuum kí kpo. Nba la, uba li kaabe kí kpo unimɔn bo.

8 Ama Uwien wuɔn' ki ye u yíe tɛ, ki cèrè' *Kristo teke' ti'kuum ki kpo' uyo wà ti laan là biɛ ki yé bibiɛrdɛnb nnɔ.

9 Fɛnfɛnnɔ, *Kristo ya sɛm bo ne Uwien bù' tɛ bigbeɔmɔndɛnb ma nnɔ, be li tien ηɔ wa ji li ñɛn tɛ Uwien ya benpiebe wà we ní nnɔ ní?

10 Uyo wà ti là yé Uwien ya nennɛndb nnɔ ne u cèrè' tinbi nin wɔn taan' buñɔbu kí ñɛ u'Bijɛ ya kuum bo. Tinbi nin wɔn taan' buñɔbu ma nnɔ, be li tien ηɔ ta ji li ηmɛre u'Bijɛ ya fuobm bo?

11 Na yé nen baba bo ne ti jɛbnh ti'ba, ti jɛbnh Uwien bo mɔ ne. Yonbdaan *Yesu Kristo taan' tinbi nin Uwien buñɔbu fɛnfɛnnɔ ma nnɔ, ne cèrè' ti jɛbnh.

Adam nin Kristo ya gber

12 Unibaab bo ne ibiere cin' unɛndun ni. Ibiere nnɔ ne tuke' mikuum ki baa', ne binib ke kpuokeh kimɛ bi'ke teh ibiere ne.

13 Kí yaan Uwien ní de Moyis *yiko nnɔ ki laa' ibiere te ne unɛndun ni. Yiko ŋa laan là te ma nnɔ, ba là tɔngeh binib ya biere.

14 Ama kí ñe Adam ya yo kí tĩ baa Moyis ya yo mikuum jinh binib ne. Nin ba tien' biere ten Adam là kende' Uwien ya ñabu bó ki bii' ma ke nnɔ mikuum jinh be ne. Adam là yé unil wà we ní nnɔ ya nennɛnku ne.

15 Ama Uwien ya paabu nin Adam ya biil ŋa te, ka kpe mɔ. Unibaab ya biil bo ne mikuum jin' binib bi yebe ma nnɔ, be li tien ŋɔ unibaab *Yesu Kristo mɔ bo Uwien ŋa ní juoke binib bi yebe, kí de be bupaabu bù ní li yebe ka ŋmɔbe bù kpe nin bà ní?

16 Uwien ya paabu tien' nà nin unibaab nnɔ ya biere tien' nà ŋa te. Wɔn unibaab ya biere bo ne Uwien ye binib ke kpe utudere. Ama Uwien ya juokm bo ne u bùh binib bigbemɔndɛnb nin bi'biere yebe ma ke nnɔ.

17 Unibaab ya biil bo ne mikuum ŋmɔbe mituɔm binib ke bo kí ñe wɔn unibaab nnɔ. Nĩ te nnɔ la, be li tien ŋɔ binib bà laa' Uwien ya nimɔncient tà cère' Uwien bù' be bigbemɔndɛnb nnɔ ŋa ji li le Uwien ya fuobm, kí ji libel unibaab *Yesu Kristo bo?

18 Unibaab ya biil ne tuke' utudere ki baa' binib ke bo. Nnɔ ne unibaab ya tuonmɔnmɔnl mɔ bo, Uwien bùh binib ke bigbemɔndɛnb ki cèreh bi fuobe.

19 Unibaab ŋa bon' Uwien ma nnɔ ne cère' binib ke yé bibierɛnb Uwien saan. Nnɔ ne unibaab mɔ bon' Uwien ma nnɔ cère' binib ke yé

bigbɛm̀ndɛnb Uwien saan.

²⁰ Uwien lá taa' *yiko ki baa' nɛ binib ya biil yɛbre' ki gbien'. Ama ibiɛre yɛbe ná saan la, Uwien ya nim̀nt m̀ɔ yɛbe ní'saan cɛɛn nɛ.

²¹ Ibiɛre là ɲm̀ɔbe mitùm nɛ ki tukeh mikuum ki bàareh. Nǹɔ nɛ Uwien ya nim̀nt m̀ɔ ɲm̀ɔbe mitùm ki c̀ereh binib yé bigbɛm̀ndɛnb u'saan, ki li lɛ limiɛl là ɲa ɲm̀ɔbe gbenm kí ñɛ Yonbdaan *Yesu Kristo bo.

6

Ti kpo' nin Kristo ma nǹɔ, ti li fuobe nin ẁɔ m̀ɔ nɛ

¹ T̀ɔ, ñi te nǹɔ ma nǹɔ, ñi ye nè ń ye ba? Ní ye nè ń ye tí li tuu ki teh ibiɛre ɲ̀ɔ Uwien ya nim̀nt ń li yɛbreh nɛ-ɛɛ?

² Na te nǹɔ fiebu. Ti ñɛn' ibiɛre ya ẁɔbl ni ɲ̀ɔ, ti li tien mila kí liɛbe kí li fuobe ibiɛre ni?

³ Bii na bɛn ki ye bi s̀ii' tinbi bà kɛ Uwien ya ñunm ti taan' nin *Yesu Kristo nǹɔ ti taan' u'kuum m̀ɔ nɛ-ɛɛ?

⁴ Bi s̀ii' tɛ Uwien ya ñunm ti taan' Kristo ya kuum ma nǹɔ, bi taan' ki sube' tinbi nin ẁɔn nɛ. Nɛ u'Baa Uwien ya kpɛke bo, u c̀ere' u m̀ekre' bitɛnkpiib ni ɲ̀ɔ tí m̀ɔ ń li te mifuobf̀ɛnm ni.

⁵ Nɛ tinbi nin ẁɔn taan' u'kuum ma nǹɔ, ti li taan u'm̀ekrm m̀ɔ nɛ.

⁶ T̀ùre mɛn kí li bɛn kí ye bi kpɛ' ẁɔ ud̀ɔp̀ɔnp̀ɔn bo ma nǹɔ, bi kpɛ' tí tetekpaam m̀ɔ nin ẁɔ nɛ. Mitetekpaam nǹɔ la ji ń li ɲm̀ɔbe tùm ɲ̀ɔ ti la ji ń li yé ibiɛre ya yonbe.

⁷ Im̀ɔn, unil kpo' la, u ñɛn' ibiɛre ya yonbt ni nɛ.

⁸ Ti kpo' nin Kristo ma nǹɔ, ti teke' ki jin' ki ye ti li fuobe nin ẁɔ m̀ɔ nɛ.

⁹ Ti bɛn ki ye u mɛkre' bitɛnkpiib ni ma nnɔ, wa ji li kpo, kuum ɲa ji ɲmɔbe tuɔm u'bo.

¹⁰ U kpo' bolm miba kpein nɛ ki gben' ibiere ya tuɔm. Fɛnfɛnnɔ u fuobe, nɛ u'fuobm nnɔ yɛ Uwien yaam nɛ.

¹¹ Nnɔ nɛ ni'mɔ li bɔh ni'ba tɛn ni'mɔ kpo' ki ɲɛn' ibiere ya tuɔm ni, nɛ ki fuobe ki de' Uwien *Yesu Kristo bo.

¹² Nɛn bo, ni la ji ɲ cɛre ibiere ɲ li ɲmɔbe tuɔm ni'gbɛnɛnt tɔ li kpo nnɔ bo, ki la ji ɲ li teh tɔ yɛ nɔ.

¹³ Ni la taah ni'gbɛnɛnbɛl ki teh ibiere tɛn ɪ yɛ itɔnbiɛrɛ ya jɛwɛnt nɛ. Ama ni te tɛn binib bɔ mɛkre' ki liebe' ki fuobe ma nnɔ, taa mɛn ni'ba kɪ de Uwien, kɪ taa ni'gbɛnɛnbɛl kɪ de wɔ tɛn ɪ yɛ itɔnmɔnmɔn ya jɛwɛnt nɛ.

¹⁴ Na ji li te biere ya yonbt ni, kime yiko ɲa ji ɲuuke nɛ, Uwien ya nimɔnt nɛ ji ɲuuke nɛ.

Tɪ ɲɛ ibiere ni kɪ li teh nɔ mɔn Uwien ya nun bɔ

¹⁵ Nɪ tingi si ba? Tɪ li teh ibiere kɪ ye *yiko ɲa ji ɲuuke tɛ, Uwien ya nimɔnt nɛ ji ɲuuke tɛ-ɛɛ? Na te nnɔ fiebu!

¹⁶ Na bɛn ki ye a taa' a'ba ki de' unil, ki boh wɔ tɛn a yɛ u'yɔnb la, a mɔnbe ki yɛ udaan ya yonb nɛ-ɛɛ? A taa' a'ba ki de' ibiere la, a yɛ ibiere ya yonb nɛ, nɛ ibiere bɔareh nin mikuum nɛ. Nɪ yɛ a tɪ taa' a'ba ki de' Uwien, ki boh wɔ la, u li bɔ ɲɛ ugbeɔmɔndaan nɛ.

¹⁷ Tɪ faare mɛn Uwien. Ninbi bɔ lɔ yɛ ibiere ya yonbe uyo uba nnɔ, fɛnfɛnnɔ ni ji boh bi wɔkn' nɛ miwɔknm mɔ Uwien ya sɛn bo nnɔ nin ni'fɛl kɛ nɛ.

¹⁸ Uwien ɲɛn' nɛ ibiere ya yonbt ni, nɛ ki tien' nɛ tigbeɔmɔnt ya yonbe.

19 Ni'jiint bo ne n taa' minisaaltetem ki tien' kunennnku nɔ ní fre kí cii. Uyo uba ni là taa' ni'ba ki tien' tijonkt nin fɛnfɛnm ya yonbe ne, ki teh nà ɲa kpe sen Uwien ya nun bó ma nnɔ, fɛnfennɔ ní ji ní taa ni'ba kí tien tigbemònt ya yonbe, kí li yé Uwien ya nib imànmàn.

20 Ni là yé ibiɛre ya yonbe ma nnɔ, niba ɲa là wɔbndeh ne ní li teh nà cuube Uwien ya nun bó.

21 Ni là teh tibont tà uyo uba nnɔ, tù ji coh ne ifɛ ne fɛnfennɔ, ne tu'fɔrm là bàareh nin mikuum ne.

22 Ama fɛnfennɔ Uwien ñɛn' ne ibiɛre ya yonbt ni, ki tien' ne u ya yonbe, ne ni ji teh tibont tà mɔn u'nun bó. Ne mifɔrm, ni li ɛ limiel là ɲa ɲmɔbe gbenm.

23 Ibiɛre ya paaku si mikuum ne, ne Uwien ya paabu si limiel là ɲa ɲmɔbe gbenm, Yonbdaan *Yesu Kristo bo.

7

Yiko nin Kristo yaab ya gber

1 N'yaabe, n lienh nin ninbi bà nnɔ, ni yé binib bà ben *yiko mɔnmɔnm ne. Ni ben ki ye unil te *yiko ya wɔbl ni uyo wà u laan fuobe ne.

2 Nnɔ ne *yiko bo uje laan fuobe la, u'po ɲa ɲmɔbe sen wɔ ní fii u'saan, ama u'ce kpo' la, u ɲmɔbe usen wɔ ní liebe kí kun ticɛr.

3 Upii nèbre' ki kun' ticɛr uyo wà u'ce laan fuobe la, bi li yin wɔ upiinaɲmaa ne. Ama u'ce kpo' la, wa ji te yiko ya wɔbl ni. U liebe' ki kun' ujetɔ la, ba ní yin wɔ piinaɲmaa.

4 N'yaabe, ni'mɔ yaam te nnɔ ne. Kristo là kpo' ma nnɔ, ni'mɔ là kpo' nin wɔ ne, ka te yiko ya wɔbl ni, ni ji yé uba yaab ne. Ni'tingi si: ni ji yé Kristo

wà mɛkre' bitenkpiib ni nnɔ yaab nɛ, ɲɔ tí li sɔnh itùon yà mɔn ki dienh Uwien.

⁵ Imòn, uyo wà ti là pɛ minisaaltetem bo nnɔ, *yiko nɛ là cèreh ti lenh iyennaalbiere, ki teh tibont tà bàareh nin mikuum.

⁶ Fɛnfennɔ ti te ten ti kpo' nɛ ki ñen' nà là co tɛ nnɔ ni, ka ji te yiko ya wɔbl ni. Ti ji pɛ Mifuoñaanm wɔngeh tɛ usenfaan wà nnɔ bo nɛ, ki sɔnh Uwien ya tuonl; ta ji pɛ Moyis kele' yiko wà nnɔ là wɔngeh tɛ usenkpaan wà nnɔ bo.

Yiko nɛ cèreh unil bɛndeh ibiere

⁷ Tɔ, nǐ ye nè ní ye ba? Nǐ ye nè ní ye yiko yé ibiere ya bonn nɛ-ɛɛ? Na te nnɔ fiebu! Kimɛ *yiko ɲa bi te la, ma bi li bɛnde nà yé ibiere ya bonn. Nà bi kele' *yiko ya gbɔnku ni ki ye: «La ɲmɔbe nunfɔke la,» ma bi li bɛnde kí ye ununfɔke yé biere.

⁸ Yiko ya wɔbl bo nɛ ibiere laa' usen ki cèrè' n ɲmɔbe ununfɔke kɛ ya bol. Yiko ɲa bi te la, biere ɲa bi ɲmɔbe tuɔm.

⁹ Uyo wà ma là bɛn yiko nnɔ, n là fuobe nɛ. Ama n tí bɛnde' *yiko nnɔ ya wɔbl ma nnɔ, nɛ ibiere laa' mituɔm n'bo,

¹⁰ nɛ n kpo'. Yiko ya wɔbl là bi li de nni limiel nnɔ, baa' nin mikuum nɛ min bo.

¹¹ Kimɛ *yiko ya wɔbl bo nɛ, ibiere laa' usen, ki lɛrè' nni, ki cèrè' n kpo'.

¹² Imòn, *yiko nin u'wɔbl ñen' Uwien saan nɛ ki mɔn, ki cuube.

¹³ Tɔ, nà yé nibonmɔnmɔnn nɛ kpɛnde' n'bo mikuum-ii? Na te nnɔ fiebu! Ibiere nɛ cèrè' n kpo'. Nibonmɔnmɔnn nnɔ bo nɛ ibiere laa' usen ki ku' nni, ɲɔ yǐ ní tùɔrɛ kí wuɔn Ì yé bà. Yiko nnɔ ya wɔbl nɛ wuɔn' tɛ ibiere bre ki gbien' ma bo.

Ibiere coh binib tiyonbt ma bo

14 Imòn, ti ben ki ye *yiko ñen' Uwien saan ne. Min wòn, n yé unisaal ne, ne ibiere cuo' nni tiyonbt.

15 Ma ben n teh nà, kimε n yíe rí tien nà la, ma teh nen. Ama n nen nà nnò n teh nen ne.

16 N teh ma yíe rí tien nà la, nen ne wuòn' ki ye n tuo' ki ye *yiko yé nibonmòmòm ne.

17 Ní te nnò la, na yé min ne teh nnò, ibiere yà te nni nnò ne teh nnò.

18 N ben ki ye bonmòmòmòm ña te nni, n niireh n yé unisaal ma nnò ne. N yíe rí tien nà mòm, ama ma rí fre kí tien nè.

19 Kimε n yíe rí tien mimòmòm mà nnò, ma teh mè. Nà bre, ma yíe rí tien nè nnò, n teh nen ne.

20 N teh ma yíe nà la, na yé min ne teh, ibiere yà te nni nnò ne teh.

21 Nèn bo, n laa' n te mitetem mà ni so: min wà yíe rí tien nà mòm nnò, n lenh n freh ki teh nà bre baba ne.

22 N fε *Uwien ya yiko n'yenm ni cεen ne,

23 ama n laa' mituòm miba mò te nni, ki mòm nin n'yenmaalmòmòm, ki cère' ibiere yà te nni nnò cuo' nni tiyonbt, n te i'wòbl ni.

24 Min wuò ya cεekdaan! Nme li fie nni ibiere yà te nni, ki li baa nin nni mikuum nnò saan-i?

25 N faareh Uwien, kimε wòn ne li fie nni kí ñε ti'Yonbdaan *Yesu Kristo bo.

Min wòn n'yenmaale ni, n te *Uwien ya yiko ya yonbt ni ne, ama minisaaltetem ya sen ni wòn, n yé ibiere ya yonb ne ki te i'yiko ni.

8

Mifuoñaanm ne dienh limiel

1 Fɛnfɛnnɔ Uwien ɲa ji li dɛre bà yé *Yesu Kristo yaab ya tub.

2 Kimɛ unil yé *Yesu Kristo yɔ la, *Mifuoñaanm ya tuɔm mà dienh limiɛl nnɔ, nɛ ñɛn' udaan ibiere nin mikuum ya tuɔm ni.

3 Uwien tien' *yiko ɲa ní fre kí tien nà. Kí ñɛ unisaal ya jiiint bo nɛ *yiko ɲa là ɲmɔbe tuɔm. Nɛn bo nɛ ibiere bo, Uwien sɔn' ní u'tiɛma Bijɛ uɲɛndun wuu ni nin tigbɛnɛnt, tù naan tinbi bibiɛrdɛnb jaar. Uwien taa' wɔn nɛ ki tien' lituɔrl ki gben' ibiere ya gbɛɛ.

4 U tien' nnɔ ɲɔ tinbi bà dàan' minisaaltetem ki pɛ *Mifuoñaanm yíe nà bo nɛ ní fre kí tien *yiko ye nà kɛ mɔnmɔnm.

5 Binib bà pɛ minisaaltetem bo nnɔ teh unisaal yíe nà nɛ. Ama bà pɛ *Mifuoñaanm bo nnɔ, bɛn teh mǐ yíe nà nɛ.

6 Unisaal yíe nà nnɔ bàareh nin mikuum nɛ. Ama *Mifuoñaanm yíe nà nnɔ nɛn dienh limiɛl nin uyɛnduɔn nɛ.

7 Kimɛ binib bà teh unisaal yíe nà nnɔ yé Uwien ya nɛnnɛndb nɛ. Ba boh *Uwien ya yiko, ka li li fre kí bo wɔ mɔ.

8 Bà pɛ minisaaltetem bo nnɔ ɲa ní fre kí sɔnge Uwien ya yɛnm.

9 Ninbi bɛn wɔn, na pɛ nisaaltetem bo, ni pɛ *Uwien ya Fuoñaanm bo nɛ, kimɛ Uwien ya Fuoñaanm te ni'ni. Kristo ya Fuoñaanm ɲa te unil wà ni la, udaan ɲa yé u'yɔ.

10 Kristo te ninbi ni ma nnɔ, ibiere cère' ni'gbɛnɛnt li kpo mɔnɔn la, *Mifuoñaanm nɛ yé ni'miel kí ñɛ Uwien bù' nɛ bigbɛmɔndɛnb ma nnɔ bo.

11 Uwien wà cèrè' *Yesu mèkre' bitenkpiib ni nnò ya Fuoñaanm te ni'ni ma nnò, wòn wà cèrè' Kristo mèkre' bitenkpiib ni nnò li de ni'gbenent tà lá li kpo nnò mifuobm kí ñε *u'Fuoñaanm mà te ni'ni nnò bo.

12 N'yaabε, nen bo nε ti ηmòbe lifēnl. Ama ta ηmòbe fēnl nin unisaal ya tetem ηò tí li teh unisaal yíe nà.

13 Kimε ni pε minisaaltetem bo la, ni li kpo nε, ama kí ñε *Uwien ya Fuoñaanm bo, ni wiε' unisaal yíe nà la, ni li fuobe nε.

14 *Uwien ya Fuoñaanm pekreh binib bà kε nnò nε yé Uwien ya bumu.

15 Uwien de' nε *u'Fuoñaanm mà nnò ηa co nε yonbt ηò ní liεbe kí sεn bujεwaanbu, ama *u'Fuoñaanm nε tien' nε u'bumu, nε ki cèrè' ti yih wò ti'Baa.*

16 *Uwien ya Fuoñaanm nin mi'yul nε kundeh imàn ti'yεnm ni ki teh ti yé Uwien ya bumu.

17 Ti yé Uwien ya bumu ma nnò, ti yé u'faajib mò nε. Ti yé Uwien ya faajib nε tinbi nin Kristo kε. Ti taan' ki jèndeh nin Kristo ma nnò, tinbi nin wòn li taan kí lε ukpieke mò nε.

Uwien lá li kpieke u'nib

18 N ben ki ye fεnfennò ya jεnd ηa ηmòbe bε rí taa yè kí kpaan nin ukpieke wà Uwien lá li ñεn wù upaan bo kí de tε nnò.

19 Kimε Uwien ñεn' tibont tà kε nnò gu nin in-unmón nε lidaali là Uwien li wuòn bà yé u'bumu.

* **8:15** Grekmbε ya lenm ni bi kele' ki ye: Aba nε. Liñòbonl nnò ñεn' *Sufmbε ya lenm ni nε, nε li'tingi si: Baa.

20 Uwien ñen' tibont tà ke nnɔ juore' fɛnm. Na yé tù yíe nɛ ki juore' fɛnm, wɔn Uwien nɛ cèrɛ' tù juore' fɛnm. Ama tù ñmɔbe lidɛndɛnl ki ye

21 lidaali liba tu'mɔ li ñɛ mituɔm mà kuuleh tù, ki cèrɛh tù te tiyonbt ni nnɔ ni, ki mɔ́ n̄ lɛ Uwien ya bumu ya kpieke, ki li te liwiɛl ni.

22 Ti bɛn ki ye haali nin fɛnfɛnnɔ Uwien ñen' tibont tà ke nnɔ jɛndɛh nɛ ki kpɛndɛh tɛn upii nɛ benh nin imɛrwiɛn.

23 Na yé tibont nnɔ baba, tinbi bà Uwien de' tɛ *u'Fuoñaanm, m̄i yé u'paacindkaabu nnɔ, ti'mɔ kpɛndɛh ti'fɛl ni nɛ, ki gu lidaali là Uwien li wuɔn kí ye ti mɔnbe ki yé u'bumu, u de' tɛ ki wiɛ' nnɔ.

24 Ti ñmɛrɛ' ama n̄i laan yé lidɛndɛnl nɛ. Unil ñmɔbe lidɛndɛnl nibonn bo la, wa laan laa' n̄ɛ nɛ. U laa' n̄ɛ la, na ji yé dɛndɛnl u'bo.

25 Ti ñmɔbe lidɛndɛnl nibonn bo, ka laan laa' n̄ɛ la, ti li m̄inde nɛ kí li gu.

26 Nnɔ nɛ *Uwien ya Fuoñaanm toreh tɛ ti'jiint ni, kimɛ ta bɛn u yíe tí li kàareh wɔ ma bo. Nɛ *u'Fuoñaanm kàareh wɔ ki dienh tɛ, ki dunn haali nil ñá n̄ fre kí lɛ u li taa in̄ɔbon yà kí tɛkn m̄i lienh nà nnɔ.

27 Uwien, wà bɛn binib ya fɛl ni te ma bo, bɛn *u'Fuoñaanm ya yɛnmaale. Mɛn nɛ kàareh wɔ u yíe ma bo ki dienh u'yaab.

28 Ti bɛn ki ye Uwien teh tibont tà ke nnɔ u teh tù binib bà yíe wɔ ya mɔnm bo nɛ. Bi yé binib bà u yin' bɛ u là bobn' ma bo nɛ.

29 Kimɛ u là bɛn bɛ ki laa' ba laan maa' bɛ, nɛ ki sien' ki ye bɛ n̄ li naan u'Bijɛ, ñɔ u'Bijɛ n̄ li yé kibukpiek libugol ni.

30 Uwien yin' bà nnò, u là juò' ki gènde' ben ne. U yin' bà nnò, u cèrè' ben ne yé bigbemòndenb. U cèrè' ben bà yé bigbemòndenb nnò, u de' ben ne ukpiéke.

Niba òa kí fre kí bore tinbi nin Uwien ya yíem

31 Ti li len tu é ba kí pukn-i? Uwien se tí'ciék bó la, òmé ji li fre kí tien té niba?

32 Wa yíe' u'tiema Bijé mánón bo, ama u taa' wò ki cèbe' wò ní tí kpo tí'ké ya biere bo ne. U de' té u'Bijé ma nnò, bé li tien u la juoke té kí de té tibont ké?

33 Òmé li fre kí biin Uwien gènde' binib bà? Uwien mánón ye bi yé bigbemòndenb ne.

34 Nén bo, òmé li fre kí ye bi kpé utudere? Yesu Kristo kpo'. Na yé u kpo' baba, u mékre' bitenkpiib ní mò ne, kí te Uwien ya jie bó, kí kàareh wò kí dien té.

35 Bè li fre kí bore tinbi nin Kristo u la li yíe té? Ijènd bii uyensaa bii bi jèndeh té ma nnò bii mikònm bii micééké bii kinunbònk bii mikuumi?

36 Ní te ten ní kéle' ma *Uwien ya gbónku ní ne. Ní kéle' kí ye:

«Sin bo ne bi kuuleh té idaan ké, kí likeh té ten tí yé ipe ne bi take kí joh bé ní tí kòre.»

37 Ama *Yesu Kristo wà yíe té nnò ya tuóm bo ne, tí faa kí cén' wà ké mán' kí faake'.

38 Imòn, n ben kí ye niba òa te kí fre kí bore tinbi nin Uwien u la yíe té. Mikum, limiel, Uwien ya tondb, paaki bó ya tuóm ké ya bol, fènfènnò ya gbèr, uyo wà we ní ya gbèr, mituóm mà ké te ya bol,

39 ná ké te paaki bó, ná ké te dentingi, Uwien ñen' ná ké nnò, niba òa te kí fre kí bore tinbi nin Uwien

u la yíe tε. U wuɔn' tε u'yíem nnɔ́ kí ñε Yonbdaan
 *Yesu Kristo bo nε.

9

Uwien nin u'nib Israyel yaab ya gber

¹ Tɔ, n yé Kristo yɔ nε ki tɔkeh tigbemònt,
 ma nendeh. N'yenm nin *Mifuoñaanm nε yé
 bimànkunb ki ye

² n te uyensaacien ni, nε nǐ wi n'fèl ni ki gbiekeh
 uyo κε.

³ Imàñ, n bi yíe Uwien ní wiε nni minùum kí bore
 min nin Kristo, n'yaab bà yé n'bol ya nib nnɔ́ bo.

⁴ Ben nε yé Israyel yaab. Uwien tien' ben nε
 u'bumu, ki de' bε u'kpíeke, ki cuo' nin bε kujotieku
 mibolm mà yεbe, ki de' bε *yiko, ki wuɔn' bε bi li
 pukeh wɔ ma bo, nε ki pùon' bε ipuon.

⁵ Israyel ya bol cin' nin bi ya yaajeb nε. Uwien ya
 Nigendke Kristo tien' u'ba unisaal kí ñen' bi ya bol
 ni nε. Wɔn nε yé Uwien ki ηmɔbe mituɔm tibont
 κε bo. Wɔn si kupenpeku uyo wà ηa ηmɔbe gbenm.
 Ami.

⁶ Na yé Uwien ηa fre' ki tien' u là pùon' lipuonl
 là nnɔ́ nε. Ama Israyel ya yaabii κε ηa cinbe ki yé
 Israyel ya bol ya nib.

⁷ *Abraham ya yaabii mɔ κε ηa cinbe ki yé Uwien
 ya puonl ya bumu. Kimε Uwien là pùon' *Abra-
 ham ki ye u'bijε *Isaak ya bumu baba nε li yé
 u'yaabiimàñ.

⁸ Ni'tingi si: na yé unisaal maa' mubumu mùa nε
 yé Uwien ya bumu. Uwien ya puonl ya bumu baba
 nε yé u'bumu, ki yé *Abraham ya yaabii.

9 Uwien là pùon' *Abraham ki ye ma sɔ: «Nì lá ηmèn nɔ la, n li liebe ní kí ɛ a'po Sara ηjuuke kibujebuk nɛ.»

10 Na yé nɛn baba: tiere mɛn Lebeka mɔ ya gbɛr. Wɔn nin ti'yaaje *Isaak là maa' ileb nɛ, mù yé mujɛmu.

11-12 Ama ba laan la maa' mubumu nnɔ, ki niireh nin mù ní tien nà mɔn bii nà bre, nɛ Uwien juɔ' ki tɔke' Lebeka ki ye ucien lá li tien uwaal ya yonb nɛ. Uwien len' nnɔ ηɔ wɔ ní wuɔn kí ye wa tukndeh nil ya tuonl bo ki gèndeh wɔ, ama u'yíem bo nɛ u gèndeh unil, nɛ miyíem nnɔ ηa ηmɔbe lèbrm.

13 Nì te tɛn nì kele' ma *Uwien ya gbɔnku ni nɛ. Nì kele' ki ye: «N yíe Sakɔb, nɛ ki nɛn Esawu.»

14 Nì te nnɔ la, ti nín li len kí ye ba? Ti li ye Uwien teh nà ηa cuube nɛ-ɛɛ? Na te nnɔ fiebu!

15 Uwien là tɔke' Moyis ki ye: «N yíe ní muɔ unil wà micɛɛɛkm la, n muɔh wɔn nɛ. N tí yíe ní tien wà tinimònt la, n teh wɔn nɛ.»

16 Nɛn bo, na yé unil ya yíem bo, ka yé u'niknm bo nɛ Uwien muɔh wɔ micɛɛɛkm. Uwien ya nimònt bo nɛ u muɔh unil micɛɛɛkm.

17 Nì kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye Uwien tɔke' Farahɔn ki ye: «N káan' ηɛ ubɛr ηɔ sin bo ní wuɔn binib n ηmɔbe mituɔm ma bo nɛ, ηɔ binib kɛ ní cii n'yel bó utingbɛn kɛ bo.»

18 Nnɔ nɛ Uwien yíe wɔ ní muɔ wà micɛɛɛkm la, u muɔh wɔn nɛ, nɛ u yíe wà ya yul ní li faa la, u cèreh li faa nɛ.

Uwien ya benpiebe nin u muɔh binib micɛɛɛkm ma bo

19 Nɛn bo, uba li niire nni kí ye: nì te nnɔ la, bɛ bo nɛ Uwien kɔnh nin binib ki teh ba teh ni'donbó?

Bii u li fre kí ye: ημε li fre kí pien Uwien u la tien u yíe ma?

²⁰ Tɔ, sin unisaalo, a ten ki yé ημε ne ki nieh nin Uwien-i? Timaar li fre kí niire, wà men' tù kí ye «Be tien' a men' te no nnɔ-ɔ?»

²¹ Umaar ηa ηmabe sen wɔ ní tien u'yɔkr u yíe ma-aa? U li fre kí bore tuba kí me lisenl là ηmabe kuñuorku, kí taa tutar kí me là ηa ηmabe ñuorku.

²² Uwien là yíe wɔ ní wuɔn biba kí ye u'mutuol fii' bi'bo, ki yíe be ní bende kí ye u ηmabe mituam ne. Nin nen ke bà fin' u'mutuol ki bi kpe mikuum nnɔ, u taa' lifèsangl cɛen ne ki ηmabe be.

²³ U là yíe wɔ ní wuɔn bitɔb mɔ kí ye u muɔ' be micɛɛkm ne, ki yíe be ní bende u'kpieke yebe ki kpe ma bo ne. U là bonde' ben ne wɔ ní de be ukpierce nnɔ.

²⁴ Tinbi ne yé u bonde' bà nnɔ. Na yé u yin' te *Sufmbɛ ya bol ni baba ne, bà ηa yé *Sufmbɛ mɔ te len ne.

²⁵ Nĩ te ten nĩ kele' ma Ose ya gbɔnku ni nnɔ ne. Nĩ kele' ki ye:

«Linibol là ya nib ηa là yé n'yaab nnɔ,

n li yin be n'yaab,

linibol là ma là yíe lè nnɔ,

n li yíe lè.

²⁶ Bi là tɔke' be nà saan ki ye ba yé n'nib la, bi li yin be ni'saan min Uwien wà fuobe ya bumu.»

²⁷ Israyel yaab ben wɔn, *Uwien ya ñɔbonsɔknl Esayi mɔ là len' bi'gber ki ye: «Israyel yaab yebe ten likpentengbil mɔnɔn la, bi'ni binikàankaab ne li ηmere.

²⁸ Kimɛ Yonbdaan li sɔn u'tuonl kitink bo u là len' ma bo nnɔ kí tĩ gben ka ní taande.»

29 Nĩ liebe' ki te tɛn Esayi tí là len' ma ki ye:
 «Yonbdaan mituɔm kɛ ya daan
 ɲa bi cère' ti'bol sien' waamu la,
 ti bi kunde' tɛn Sodɔm nin Gomɔr yaab nɛ.»

Israyel yaab nin mitekjim ya gɛr

30 Ti len nà nnɔ ya tingi si ba? Ni'tingi si:
 bà ɲa yé *Sufmbɛ ka là nuunh Uwien ní bù
 bɛ bigbɛmɔ̀ndɛnb nnɔ, fɛnfennɔ Uwien bù' bɛ
 bigbɛmɔ̀ndɛnb bi'tekjim bo nɛ.

31 Ama Israyel yaab bɛn là nuunh Uwien ní bù bɛ
 bigbɛmɔ̀ndɛnb *yiko ya bom bo nɛ ka laa'.

32 Bɛ bo nɛ ba laa'? Kimɛ ba teke' Uwien ki
 jin', ki maaleh ki teh bi'tuon bo nɛ Uwien li bù bɛ
 bigbɛmɔ̀ndɛnb. Nnɔ nɛ bi gbiere' milum ya tɛn,

33 tɛn nĩ kele' ma *Uwien ya gbɔnku ni ki ye:
 «Liike mɛn, n taa' milum ya tɛnl ki ble' Siyɔn ya du
 ni. Lĩ yé litɛnl là binib lɛkeh li'bo ki luh nɛ. Ama wà
 du li'bo la, fɛ ɲa ní ji wɔ.»

10

1 N'yaabɛ, n'nun mɔ̀n nà bo n kàareh Uwien si:
 Israyel yaab ní ɲmɛrɛ nɛ.

2 N li fre kí kun bi'bo imɔ̀n kí ye bi'nun mɔ̀n
 Uwien ya tuonl bo, ama ba bɛn bi li sɔn ma bo nɛ.

3 Ba bɛn Uwien bùh binib bigbɛmɔ̀ndɛnb isɛn
 yà ni, nɛ ki nuunh bi'tiema sɛn, bɛ ní li yé
 bigbɛmɔ̀ndɛnb, ki yĩ' ka paan' isɛn yà bo Uwien
 bùh binib bigbɛmɔ̀ndɛnb nnɔ bo.

4 Kimɛ Kristo baa' ma yiko ɲa ji ɲmɔ̀be tuonl.
 Wà kɛ teke' wɔ ki jin' la, Uwien li bù udaan
 ugbɛmɔ̀ndaan nɛ.

Wà kɛ teke' Kristo ki jin' li ɲmɛrɛ

5 Bà nuunh be ní li yé bigbemòndenb *yiko bo nnò, Moyis là kele' bi'gber ki ye: «Unil wà teh *yiko ye ma la, *yiko nnò bo ne u li fuobe.»

6 Ama bà nuunh be ní li yé bigbemòndenb mitekjim bo nnò ya gber wòn, ní kele' *Uwien ya gbònkú ni ki ye bí la li maaleh bi'yenm ni ki teh: «Ŋme li dùò paaki bó?» Ní'tingi si: Ŋme li jiiin Kristo ní?

7 Ki la li maaleh mò ki teh: «Ŋme li jiiire dentingi?» Ní'tingi si: Ŋme li mекре Kristo ní?

8 Ní kele' *Uwien ya gbònkú ni ki ye ba? Ní kele' ki ye:

«Uwien ya gber neke a'saan,

ki te a'ñòbu nin a'fèl ni.»

Tigber nnò yé mitekjim ya gber tà ti tókeh tù binib nnò ne.

9 A yàare' ki len' binib ke ya nun bó ki ye *Yesu ne yé Yonbdaan, ki ŋmòbe midum a'fèl ni ki ye Uwien mекре' wò bitenkpiib ni la, Uwien li ŋmien ŋe.

10 Kime a ŋmòbe midum a'fèl ni la, Uwien bù' ŋe ugbemòndaan ne. Ne a yàare' ki len' binib ke ya nun bó ki ye *Yesu yé a'Yonbdaan la, Uwien li ŋmien ŋe.

11 Imàn, ní kele' *Uwien ya gbònkú ni ki ye: «Wà ke du u'bo la, fe ŋa ní ji udaan.»

12 Nen bo, *Sufmbe nin bà ŋa yé *Sufmbe ke te miba ne. Bi'ke ya Yonbdaan te uba ne ki teh bà ke muòh ki yih wò mimònm.

13 Imàn: «Wà ke li muò kí yin Yonbdaan ya yel nnò, wòn ne li ŋmere.»

14 Tò, binib ŋa teke' wò ki jin' la, bi li tien mila kí muò kí yin wò? Ba cii' u'gber la, bi li tien mila kí

teke wə́ kí jí? Unil ɲa kpaande' tù la, bi li tien mila kí cii tù?

¹⁵ Ba sɔn' nil wə́ rí tì kpaande tù la, ɲmɛ li kpaande tù? Nì te tɛn nì kele' ma *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Binib bà tuke tìgbɛmɔnmɔnt ki we ní nnɔ́ ya cɛnl mɔn cɛɛn nɛ.»

¹⁶ Nin nɛn kɛ na yé binib kɛ nɛ tuo' tìgbɛmɔnmɔnt nnɔ́. Nɛn bo nɛ Esayi là len' ki ye: «Yonbdaan, ɲmɛ tuo' ki teke' ti len' nà nnɔ́ ki jin'-i?»

¹⁷ Nɛn bo, mitekjim ñɛh tìgbɛr ya ciim ni nɛ, nɛ tìgbɛr nnɔ́ yé Kristo ya gbɛr nɛ.

¹⁸ Tɔ́, n niireh nɛ-a, Israyel yaab ɲa là cii' nɛ-ɛɛ? Bɛn nɛ là cii'-a!

Nì te tɛn nì kele' ma *Uwien ya gbɔnku ni ki ye:

«Bi cii' bi'ñɔfaam bó utingbɛn kɛ bo, bi'ñɔbon jon' utingbɛn bo ni'kɛ saan.»

¹⁹ Tɔ́, n tí niireh nɛ-a, Israyel yaab ɲa là cii' ni'tingi nɛ-ɛɛ? Bɛn nɛ là cii' ni'tingi-a! Moyis là len' ɲɔ́ ki ye Uwien ye:

«N li cère ní li ponbe linibol là ɲa yé niba nnɔ́, kí cère bà ɲa bɛn niba ya bol rí fin ni'mutuol.»

²⁰ Esayi mɔ́ là mɛnge' lifèl ki len' ki ye Uwien ye: «Binib bà ɲa nuunh nni nnɔ́, n cère' bɛn nɛ laa' nni. Binib bà ɲa là niireh n'bo nnɔ́, n taa' n'ba ki wuɔn' bɛn nɛ.»

²¹ Israyel yaab bɛn wɔn, u len' bi'gbɛr ki ye: «N tun' liwentunɲmɛnl, nɛ ki kenbeh ki yih linibol là ɲa boh nni ka ciih n'ñɔbu bó nnɔ́.»

11

Uwien ɲa wie' Israyel yaab

¹ Nɛn bo, n niireh nɛ-a, Uwien wie' u'nib Israyel yaab nɛ-ɛɛ? Wa wie' bɛ fiebu. Kimɛ min Pɔl mɔnɔn

yé Israyel yɔ nɛ, ki yé *Abraham ya yaabil, ki yé Bensamen ya lontunku yɔ.

²Uwien ɲa wiɛ' u'nib bà uyo bo u là juɔ' ki gènde' bɛ nnɔ. Na bɛn nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni Eli bo nɛ-ɛɛ? Nĩ kele' ki ye Eli biin' Israyel yaab Uwien saan ki ye:

³«Yonbdaan, bi kuku' a'ñɔbonsɔknɔ, ki wewe' a'ponpob. Min baba nɛ sɛn', nɛ bi nuunh bɛ ń ku n'mɔ.»

⁴Ama Uwien jiin' wɔ ki ye: «N sɛn' n'ba bijeb bà ɲa gbaan' ki pèke' ubul Baal nnɔ itur ilole nɛ.»

⁵Nĩ te nnɔ nɛ haali nin dinnɔ, Israyel yaab ni nĩ sɛn' binikàankaab bà Uwien gènde' bɛ u'nimànt bo nnɔ nɛ.

⁶U là gènde' bɛ u'nimànt bo nɛ na yé bi'tùon bo. Nĩ bi yé bi'tùon bo nɛ la, Uwien ya nimànt ɲa ji bi li yé nimànt.

⁷Nnɔ la, ti nín li ye ba? Israyel yaab nuun' nà nnɔ, ba laa' nè, Uwien gènde' bà nnɔ nɛ laa' nè. Bitɔb nnɔ wɔn, Uwien cère' bi'yul faa nɛ.

⁸Nĩ te tɛn nĩ kele' ma *Uwien ya gbɔnku ni nɛ. Nĩ kele' ki ye:

«Uwien fùɔre' bi'yɛnm,
nɛ ki cère' bi'nun ɲa lenh,
bi'tub ɲa ciuh kí lá baa fɛnfennɔ wuɔ.»

⁹*Dafid mɔ là len' bi'bo ki ye:

«Bi'jier ń li yé bi'bo kudiɛku,
kí li yé bi'bo ticuɔɔ,
kí li yé bi li lɛke nà bo kí lu,
kí li yé bi'bo utudɛre wà bi kpɛ wù.

¹⁰Cère bi'nun ń bɔnde bi ji la lenh,
kí cère bɛ ń li tuu ki niibeh ibuɔn.»

11 Nɛn bo, n niireh nɛ-a, Israyel yaab lu' ηɔ bi la ji rí fii kpɛlkpɛl nɛ-ɛɛ? Na te nnɔ fiebu! Bi'lum nnɔ bo nɛ bà ηa yé Israyel yaab mɔ li ηmɛre. Nɛn nɛ li fin bi'ponponbe.

12 Ní yé *Sufmbɛ ya biil cèrɛ' uɲɛndun laa' mimɔnm Uwien saan, nɛ bi'lum cèrɛ' bà ηa yé *Sufmbɛ mɔ laa' lifaal Uwien saan la, bi lá li lɛ miηmɛrm kí tí gben ma nnɔ, ní ji li te mila bo?

Bà ηa yé Sufmbɛ ya ηmɛrm ya gber

13 Tɔ, n ji cinbe ki lienh ninbi bà ηa yé *Sufmbɛ nnɔ nɛ. *Yesu sɔn' nni rí tɔke nɛ u'gber ma nnɔ, n poknh n'tuonl bugben bo nɛ,

14 ki daan ki ye ní tuo' la, rí fin n'bol ya nib ya mutuol ηɔ kí ηmien bi'ni bi'ba nɛ.

15 Ní yé Uwien wiɛ' *Sufmbɛ ki cèrɛ' wɔn nin inibotɔ yà te uɲɛndun ni taan' buñɔbu la, u lá li liɛbe kí teke bɛ ma nnɔ, ní ji li te mila bo? Na li yé bitenkpiib ya mɛkrm-ii?

16 Tɔ, Uwien si kpɔnɔ ya niba bó la, ní wuɔn' ki ye wɔn si kpɔnɔ nnɔ kɛkɛ nɛ. Uwien si busubu ya ñaan la, ní wuɔn' ki yé wɔn si bu'sigben mɔ nɛ.

17 Israyel yaab te tɛn olifi ya sucaankaabu búa bi cɔrɛ' bu'sigben iba nɛ, ki taa' bà ηa yé Israyel yaab ki te tɛn olifi ya subu búa pɛn' kumuɔku ni nnɔ ya sigben ki nɛbn' ki kpɔbn' yà sɛn' nnɔ bo nɛ. Fɛnfɛnnɔ sin nin yà sɛn' nnɔ kɛ ji jondeh busubu nnɔ ya ñaan yà jindeh bù nnɔ bo nɛ.

18 Nɛn bo, la jɛbnh a'ba bi cɔrɛ' isigben yà nnɔ bo. A li tien mila kí jɛbn a'ba, kimɛ na yé sin nɛ tuke isiñaan, isiñaan nɛ tuke ηɛ.

19 Nba la, a li ye: «Bi cɔrɛ' isigben nnɔ ηɔ bɛ rí taa min nɛ kí nɛbn i'bùol.»

20 Imàñ, isigben nnò ña teke' Uwien ki jin', nε bi còre' yĩ, sin teke' Uwien ki jin' nε bi taa' ηε ki ñεbn' i'buòl. Ama a la nín li jεbnh a'ba, á li fenge.

21 Kimε Uwien còre' busubu ya sigbenmàñ la, a bεn ki ye u li dàan sin wà yé usigbennebnkε nnò nε-εε?

22 Sekn kí bεnde Uwien ya nimànt nin u'biεrm. U bre binib bà ña ji pε u'bo nnò bo, nε ki teh sin wà pε u'bo nnò tinimànt. A tuu ki pε u'bo la, u li tuu ki teh ηε tinimànt nε. Nnò ña ní la, u li wiε a'mò nε.

23 Nĩ te nnò nε Israyel yaab mò bo: bi wiε' bi'yufaa la, Uwien li jiin bε kí ñεbn bi là còre' bε nà saan nnò nε. U ηmòbe mituòm wò ní jiin bε kí ñεbn.

24 Sin wà yé olifi ya subu bùa pεn' kumuòku ni ya sigben bi taa' ηε ki ñεbn' olifi ya sucaankaabu bo nnò, a yé usigbencaan nε, ña yé busubu nnò ya sigbenmàñ. Nnò nε Uwien ye wò ní jiin kí ñεbn busucaankaabu nnò ya sigbenmàñ bu'bo la, na ní li faa.

Israyel kε li ηmεre nε

25 N'yaabε, n yíε ní tòke nε tigbebòlkaar tuba nε, ηò ni la li maaleh ki teh ni yé biyεnfodenb. Israyel yaab biba lí li ηmòbe uyufaa nε haali nin uyo wà bà ña yé Israyel yaab kε li paan Uwien ya sεn bo.

26 Nnò nε Israyel yaab kε li ηmεre, tεn nĩ kele' ma *Uwien ya gbònkú ni. Nĩ kele' ki ye:

«Uηmiεnl li ñε Siyòn ya du ni nε,
kí gben Sakòb ya yaabii ya biil.

27 N li gben bi'biεre,

n li cuo nin bε kujòtiεku kùà nnò nínò.»

28 Tò, bi yíε' tigbεmònmònt ma nnò, nε ki kpεnde' Uwien ya nεnnεndb ηò ninbi nε ní jonde. Ama

Uwien biε ki yíe be ne kí ñε bi'yaajeb bo, kime wɔn ne là gènde' be ki tien' u'yaab.

²⁹ Kimε Uwien pun' unil bupaabu bùa la, wa liεbeh ki teknh bù, u tí yin' unil la, u yin' wɔ ne, wa lèbreh u'yenmaale.

³⁰ Imàñ, uyo bo ni'mɔ ña là boh Wien. Ama fenfennɔ *Sufmbε ña bon' Uwien ma nnɔ ne u muɔ' ne micεεkm.

³¹ Fenfennɔ ba bon' Uwien ma nnɔ ne Uwien muɔ' ne micεεkm. Nen ne li cère Uwien ní muɔ bi'mɔ micεεkm.

³² Kimε Uwien kuɔñ' binib ke uyufaa ni, ñɔ wɔ ní muɔ bi'ke micεεkm ne.

Uwien ya yeñ ña ñmɔbe kpaanm

³³ Bo! Uwien ya faal mɔ laan yebe-a!
U'yenfuom nin u'bεnm yebe cεen ne!
Nil ña ní fre kí bende u'yenmaale,
ka ní fre kí bende u teh ma bo mɔ.

³⁴ «Ñmε ben Yonbdaan ya yenmaale?
Ñmε li fre kí gbierε wɔ?

³⁵ Bii ñmε kpiε' ki de' wɔ nibonn,
ñɔ wɔ ní jiin kí pè wɔ?»

³⁶ Nibonn ke ñen' wɔñ saan ne. Wɔñ ne cère' ni'ke te, ne wɔñ si ni'ke mɔ. Wɔñ si ukpíeke uyo wà ña ñmɔbe ghenm. Ami.

12

Kristo yɔ li ñmɔbe mitetem mɔ

¹ Nen bo, n'yaabe, Uwien ya nimònt bo ne n gbiereh ne ní taa ni'ba kí de Uwien ten kitɔtuɔrwεnk kà fuobe, ki mɔñ, ki sɔnge Uwien ya yenm. Nen ne yé mipum ma sɔnge Uwien ya yenm.

² Ni la li te ten unɛndun wuu ya nib. Ama cère mɛn Uwien ní lèbre ni'yɛnmaale kí de nɛ iyɛnmaalfaan ɲɔ ní li sekndeh kí bɛnde Uwien yíe nà: nà mɔn, ka pɔre' niba, ki sɔnge u'yɛnm.

³ Tɔ, Uwien de' nni bupaabu bùa nnɔ bo, nɛ n tɔkeh ni'kɛ ki teh ni la li bùh ni'ba ki gèbreh ni kpɛ ma bo. Unil kɛ ní tùɔre kí bɛnde u yé wà, ki li bùh u'ba ki kpàandeh Uwien cère' u teke' Kristo ki jin' ma bo.

⁴ Unisaal ya gbɛnɛnt te tuba nɛ, ki ɲmɔbe igbɛnɛnbɛl i yɛbe. Ama i'kɛ ɲa tɛ tùon.

⁵ Ti'mɔ yaam te nnɔ nɛ. Nin ti yɛbe ma kɛ nnɔ ti taan' nin Kristo ma nnɔ, ti ji te tigbɛnɛnt tuba nɛ, nɛ wà kɛ yé tigbɛnɛnt nnɔ ya gbɛnɛnbɛl ki tuuke i'tɔ bo.

⁶ Uwien ya juokm bo nɛ u de' ti'kɛ bupaabu jɛjɛ. Nɛn bo, Uwien de' wà uñɔbonsɔkn ya paabu la, udaan ní li sɔkndeh ki kpàandeh Uwien de' wɔ mitekjim ma bo.

⁷ Uwien de' wà bupaabu wɔ ní li toreh binib la, wɔ ní li toreh. Uwien de' wà bupaabu wɔ ní li wɔknh la, wɔ ní li wɔknh.

⁸ Uwien de' wà bupaabu wɔ ní li saakreh binib ya gbɛnɛnt la, wɔ ní li saakreh binib ya gbɛnɛnt. Uwien de' wà bupaabu wɔ ní li punh binib tibont la, wɔ ní li punh ki la cuɔleh. Uwien de' wà ticiɛnt wɔ ní li likeh binib la, wɔ ní li sɔnh u'tuonl mɔnmɔnm. Uwien de' wà bupaabu wɔ ní li muɔh binib micɛckm la, wɔ ní li muɔh bɛ nin lifɛsɔngl.

⁹ Ní li yíe binib imɔnmɔn. Cère mɛn ni'nun ní li mɔn nà mɔn ya tienm bo, kí li nɛn nà bre.

¹⁰ Ní li yíe tɔb ten ninjɛb yíe tɔb ma bo. Ní li ñikndeh ki boh tɔb, ama ní cère mibom ní li kpɛreh

ki ñeh ninbi.

¹¹ Li yíe men lituonl ki la tiinh gbenenbien. Cère men ni'nun rí li mán Yonbdaan ya tuonl bo.

¹² Ni ñmabe lidendenl là u'saan nnó cère men ni'yenm rí li sange li'bo. Ní li ñmabe kuminku ijend ni, kí li kàareh uyo ke.

¹³ Ní li toreh Uwien ya nib bà ñi póre' be, kí cère ni'nun rí li mán bicenb ya tek m bo.

¹⁴ Ní li kàareh Uwien wó rí tien binib bà jèndeh ne nnó u'mənm. Ní li teh wó rí tien be u'mənm, ni la teh wó rí wie be ñum.

¹⁵ Li poknh men nin bà poknh, kí li muoh nin bà muoh.

¹⁶ Li lienh men ki ciuh tób bó. La li wəngeh men ni'ba, li jiindeh men ni'ba tingi binib ya nun bó, kí la maaleh ki teh ni yé biyenfodenb.

¹⁷ Unil tien' ñe nà bre la, la jiin wó nà bre. Li nuunh men ní li teh nà mən binib ke ya nun bó.

¹⁸ Ní yé ni li fre, ne ñi li ñe ninbi ne la, li ñikndeh men kí li ñme nin unil ke.

¹⁹ N'jotiebe, unil tien' ne nà bre la, ninbi nin ni'yul la nuunh ní tu wó fənl, ama cère men Uwien ya mutuol rí fii wó rí tien u li tien ma. Kime ñi kele' *Uwien ya gbənkun ki ye Yonbdaan ye: «Min ne li tu lifənl, min ne li jiin unil ke u'tuonl kpe ma bo.»

²⁰ Ní liebe' ki kele' ki ye: «Mikənm ñmabe a'nenend la, de wó wó rí ji, uñuñun ñmabe wó la, de wó miñunm. A teh nnó la, ni naan ten a woreh imukuən ne ki cokndeh u'yul bo.»

²¹ La cère mibiern rí faake nin ñe. Li faa nin mibiern a'mənm bo.

Li boh mɛn udu ya ciɛnb

¹ Unil kɛ ní li boh biciɛnb bà likeh udu nnɔ. Kimɛ nil ɲa yé ciɛn ɲɔ Uwien ɲa tien' wɔ ciɛn. Bà kɛ yé udu ya ciɛnb nnɔ, Uwien nɛ tien' bɛ biciɛnb.

² Nɛn bo, wà kɛ yïe' udu ya ciɛn ya ñɔbu bó la, u yïe' Uwien sien' kí ye nɛn li te ma bo nɛ. Unil teh nnɔ la, u nuunh u'ba bo utudɛre nɛ.

³ Nnɔ nɛ binib bà teh nà mɔn ɲa fɛnge udu ya ciɛnb, bà teh nà bre nɛ fɛnge bɛ. Nɛn bo, ɲa yíe á li fɛnge bɛ la, li teh nà mɔn, ɲɔ bɛ ní li pèkeh ɲɛ.

⁴ Kimɛ udu ya ciɛnb sɔnh Uwien ya tuonl là li pukn ɲɛ a li te mɔnmɔnm nɛ. Ama a teh nà bre la, li fɛnge. Kimɛ na yé fɛnm nɛ udu ya ciɛnb ɲmɔbe usɛn bɛ ní dɛre a'tub. Bi diɛh binib ya tub la, bi sɔnh Uwien ya tuonl nɛ bɛ ní wuɔn kí ye Uwien ya mutuol fih bà teh nà bre bo.

⁵ Nɛn bo, na yé ni boh udu ya ciɛnb kí fɛnge utudɛre baba nɛ. Ama ni boh bɛ kimɛ ni'yɛnm ni, ni bɛn kí ye nɛn nɛ mɔn.

⁶ Nɛn bo nɛ ni pèh lɛnpɔ. Kimɛ lɛnpotekb nnɔ, Uwien nɛ sien' bí'mɔ bɛ ní li sɔnh li ya tuonl nin inunmɔn.

⁷ Li teh mɛn unil kɛ u kpɛ ní li teh wɔ nà. Li pèh mɛn lɛnpɔ kí diɛnh bilɛnpotekb, kí li pèh tikre kí diɛnh tikrtekb, kí li boh bà kpɛ ní li boh bɛ, kí li selndeh bà kpɛ ní li selndeh bɛ.

Li yíe mɛn tɔb

⁸ La ɲmɔbe mɛn uba fɛnl. Lifɛnbaabl là ni li ɲmɔbe lɛ si: ní li yíe tɔb nɛ, kimɛ unil wà yíe u'to la, udaan bon' *yiko ye nà kɛ nnɔ nɛ.

⁹ Imɔn, *yiko wà ye: «La teh nanmaal, kí la ku nil, kí la suh, kí la ɲmɔbe nunfɔke utɔ ya bonn bo» nin

wà kε sïen' nnə taan' ki te yikobaab wà ye: «Li yíe a'tə tən a yíe a'ba ma bo» nnə ni nε.

¹⁰ Unil wà ηməbe miyíem ηa teh u'tə nà bre. Nεn si unil ηməbe miyíem la, u boh *yiko ye nà kε nnə nε.

Bonde mən ki li gu Kristo ya baam

¹¹ Tə, n lienh nnə kime ni ben ti te uyo wà. Ní yé uyo wà ni li finde migùnm bo nε. Kime lidaali là ti li ηmεre nnə ηa ji fəke tən lidaali là ti teke' Kristo ki jin' nnə.

¹² Kuyəku gèbre'-a! Kutaaku ya wendm ηa ji fəke. Nεn bo, cère mən tí daan licinñunl ya tuonl, kí bèle kuwenwenku ni ya jεwent.

¹³ Cère mən tí li te mənəmnm tən binib te ma uwien ni. Cère mən tí la li yíe uninfenjin, ki la ñuh ki yibeh, ki la teh sənsəndl, ki la teh fεnfεnm, ki la kənh jεr, ki la ηməbe nεnk.

¹⁴ Taa mən Yonbdaan *Yesu Kristo kí tien ni'lierl, ki la ji ní de ni'gbenent sen tù ní tien tù yíe nà.

14

La biindeh mən təb jier ya jim bo

¹ Tə, teke mən wà ηa faa tekjim ni, ki la nieh nin wə u maaleh ma bo.

² Nba la, uba li fre kí maale kí ye tijier tuba ηa kùə u'tekjim bo, kí ε wà ηa faa tekjim ni nnə kùə tinənt, nε ki jinh tikpinfer baba.

³ Wà jinh ni'ke nnə, la li séreh wà jinh tijier tubambε nnə. Wà mə ηa jinh tijier tubambε nnə, la biindeh wà jinh ni'ke nnə. Kime Uwien teke' u mə nε.

⁴ A yé ηme ki biindeh u'tə ya tonsənl-i? U teh ní mən bii u teh na mən la, ní likeh u'cənbə nε. Nε u

li tien nè ní li mən nε, kimε Yonbdaan li fre kí sere u'ciék bó.

⁵ Ní te nnə nε iwentun mə bo. Uba maaleh ki teh iwentun iba cən' i'tə nε, utə mə maaleh ki teh i'kε te miba nε. Unil kε ní li teh u maaleh ma bo.

⁶ Unil wà boh liwentunl liba ki cən' i'tə la, u boh lè ki selndeh Yonbdaan nε. Unil wà jinh ni'kε la, u jinh ki selndeh Yonbdaan nε, kimε u faareh Uwien nε kí yaan kí ji. Wà mə ηa jinh tijier tubamε nnə, wa jinh tù ki selndeh Yonbdaan nε, kimε u'mə ηa jinh tù ki faareh Uwien nε.

⁷ Ti'ni uba ηa fuobe ki de' u'ba. Uba mə ηa kpuokeh ki dienh u'ba.

⁸ Ti fuobe la, ti fuobe ki de' Yonbdaan nε. Ti tí kpo' la, ti kpo' ki de' Yonbdaan nε. Nεn bo nε ti fuobe bii ti kpo' la, ti yé Yonbdaan yaab nε.

⁹ Kimε Kristo kpo' ki mεkre' bitenkpiib ni, ηə wə ní li yé bitenkpiib nin binifuob kε ya Yonbdaan nε.

¹⁰ Nε sin, ní te nnə la, bε tien' a biindeh a'tə? A'mə, bε tien' a séreh a'ninje? Ti'kε li jo kí sere Uwien ya nun bó, nε wə ní bu tε tibuur.

¹¹ Kimε ní kele' *Uwien ya gbənkú ni ki ye:

«Min Yonbdaan wà fuobe nε len' ki ye:

nisaal kε nisaal li gbaan n'nintuəli,

kí yàare u'ñəbu kí ye min nε yé Uwien.»

¹² Nεn saan nε unil kε li təke [Uwien] u tien' ma bo.

Uba la cère u'tə ní tère Uwien ya sən ni

¹³ Nεn bo, cère mən ti daan' təb ya biinm. Ni li cε nà bo si: ni la tien' niba nè ní tuln ni'yə Uwien ya sən ni, kí cère wə ní kə libiil ni.

¹⁴ Yonbdaan *Yesu bo, n mənbe ki bən ki ye jier tuba ηa yé jəknt. Unil ye tijier tuba yé tijəknt la, tù yé tijəknt wən baba bo nε.

15 A jinh tijier ki ben ki ye ni li saa a'to ya yεnm la, ηa ji kpe yiem ya sen. La cεre Kristo kpo' unil wà bo nnə ní juore fεnm a jinh tijier tà nnə bo.

16 La cεre mεn nibonn nà mən ki de' nε nnə ní li yé nibonn nà bi'təb li suke nε ni'bo.

17 Kimε Uwien ya bεl ηa yé jim nin n̄unm ya gbεr. Li yé tibont tà *Mifuoñaanm dienh tε tù nnə ya gbεr nε. Tun si: tigbεmònt nin uyenduən nin uyεnsənge.

18 Unil ηməbe mi ya tetem, ki sən̄h ki dienh Kristo la, Uwien ya yεnm sange u'bo nε, nε binib pèkeh wə.

19 Nεn bo, cεre mεn tí li nuunh nà li cεre tí li kpe buñəbu, ki li cεre ti'ni wà kε ní li faakreh mitekjim ni.

20 La saah Uwien ya tuonl tijier bo. Imòn, jier tuba ηa yé jəknt, ama nà bre si: unil li ji tijier tà nè ní tuln u'to Uwien ya sen ni nε.

21 Nà mən si: á dāan tinənt nin midaam nin tijier tà kε li tuln a'yo Uwien ya sen ni nε.

22 A'tekjim bo a ηməbe iyεnmaale kε tu ya bont bo la, cεre nè ní li te a'fèl ni Uwien ya nun bó. Unil wà jεke' wə ní tien nibonn u'yεnmaale ηa biindeh wə la, Uwien ya mən̄m te u'bo nε.

23 Ama unil jinh tijier ki jieh la, u biindeh u'ba nε Uwien ya nun bó. Udaan jieh ma nnə, wa teh mitekjim ye ma bo, kimε nà kε ηa yé tekjim yaann yé ibiεre nε.

15

Li toreh mεn təb bε ní faake mitekjim ni

1 Tinbi bà faa mitekjim ni nnɔ, nɪ mɔn tí li toreh bà ɲa faa tekjim ni nnɔ nɛ bi'jiint ni, ki la li nuunh tí li teh ti'yɛnm yíe ma.

2 Cère mɛn ti'ni wà kɛ rí li teh nà sɔnge u'tɔ ya yɛnm, ki mɔn ki de' wɔ, kí li toreh wɔ wɔ rí faake mitekjim ni.

3 Kimɛ Kristo ɲa là nuunh wɔ rí li teh u'yɛnm yíe ma. Tɛn nɪ kɛle' ma *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Bà sukreh ɲɛ nnɔ, ya suk juore' min bo nɛ.»

4 Nà kɛ là kɛle' *Uwien ya gbɔnku ni uyo bo nnɔ, nɪ là kɛle' nè rí wɔkn tɛ nɛ. Nɪ là kɛle' nè rí de tɛ kuminku nin uyɛnduɔn ɲɔ tí li ɲmɔbe lidɛndɛnl nɛ.

5 Uwien wà yé kuminku nin uyɛnduɔn ya daan nnɔ, rí cère ní li lienh ki ciuh tɔb bó *Yesu Kristo yíe ma bo,

6 ɲɔ ni'kɛ rí taa iyɛnmaale iba kí kpaan buñɔbu, kí pèke Uwien, ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ya Baa.

Kristo baa' unil kɛ bo nɛ

7 Nɛn bo, li teknh mɛn tɔb tɛn Kristo teke' nɛ ma ɲɔ nè rí de Uwien ukpiɛke.

8 N tɔkeh nɛ nɛ, Kristo là tien' *Sufmbɛ ya tonsɔnl, ɲɔ Uwien là pùon' bi'yaajɛb nà nnɔ nè rí tien nɛ. Nɛn nɛ wɔngɛh ki teh Uwien yé umɛmɔndaan.

9 Kristo baa' ɲɔ bà ɲa yé *Sufmbɛ mɔ rí kpiɛke Uwien kí ñɛ u muɔh binib micɛɛɛkm ma nnɔ bo nɛ tɛn nɪ kɛle' ma *Uwien ya gbɔnku ni ki ye:

«Nɛn bo nɛ n li pèke ɲɛ inibol kɛ ni, kí gè iyuon kí donde ɲɛ.»

10 Nɪ tí kɛle' ki ye:

«Ninbi inibotɔ nnɔ, li poknh mɛn nin Uwien ya nib.»

11 Nɪ tí liebe' ki kɛle' ki ye:

«Ninbi inibotɔ kɛ,

li pèkeh mèn Yonbdaan,
inibol ke ní li dondeh wò.»

12 Esayi mǎ là len' ki ye:

«Unil uba li ñe Yese ya bol ni,

wǎn ne li fii kí li ñmǎbe mituǎm inibol ke bo,

inibol ke li ñmǎbe lidendǎnl wǎn bo ne.»

13 Uwien wà yé lidendǎnl ya daan, ní de ne uyensǎnge nin uyenduǎn kí gbien isen ke ni, kí ñe ni'tekjim bo, ñǎ *Mifuoñaanm ya tuǎm ní cère ni'dendǎnl nnǎ ní li yebreh ki gbiekeh.

Pǎl lienh u'tuonl bo

14 N'yaabe, ninbi ya bùol wǎn, min nin n'yul ben n'yenm ni ki ye ni'nimǎnt yebe ki gbien', ni ñmǎbe mibenm isen ke ni, ki li fre kí li gbiereh tǎb.

15 Nin nen ke n mǎnge' lifèl ki kele' kugbǎnku kuu ni nibembǎ saan, ñǎ ní tiere ne tigber tà ni kpie' ki cii' tǔ ñǎ ne. N kele' nnǎ kí ñe Uwien là de' nni bupaabu bùa

16 ki tien' nni *Yesu Kristo ya tonsǎnl bà ña yé *Sufmbǎ saan nnǎ ne. N sǎnh lituonl nnǎ ten utǎtuǎrke ne, ki tǎkeh bà ña yé *Sufmbǎ nnǎ Uwien ya gbemǎnmǎnt, ñǎ be ní li yé lituǎrl là *Mifuoñaanm cère' lí yé Uwien yaal, u'yenm sǎnge li'bo.

17 *Yesu Kristo bo ne n li fre kí jebn n'ba n sǎnh lituonl là ki dienh Uwien nnǎ bo.

18 Kimǎ ma ní fre kí mǎnge fèl kí len niba bo, kí kǎnde Kristo taa' nni n sǎn' lituonl là ki cère' bà ña yé *Sufmbǎ boh Uwien nnǎ bo. N'lenm nin n'tuon ni ne u tien' nè,

19 kí ñe miyǎkm ya bont nin Uwien ya Fuoñaanm ya tuǎm bo. Nnǎ ne n fre' ki tǎke' Kristo ya

gbemɔnmɔnt ni'ke saan, ki ñen' Yerusalem ki tĩ baa' Iliri ya tinfenm ni.

²⁰ N'nun là mɔn' ní tɔke tiggemɔnmɔnt nnɔ nib ɲa laan là cii' Kristo ya yel nà saan nnɔ nɛ, kime ma là yíe ní ɲuɔn uba ya tenpuul bo.

²¹ N là yíe ní tien ten nĩ kele' ma *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ nɛ. Nĩ kele' ki ye:
«Ba là tɔke' binib bà u'gber nnɔ li lɛ wɔ,
ba ɲa là cii' u'gber nnɔ li cii tù.»

Pɔlye wɔ ní jo Erom bó

²² Nɛn nɛ là tuu ki piendeh nni ki cèrɛ' ma fre' ki baa' ni'saan.

²³ Fɛnfennɔ ma ji ɲmɔbe tuonl iten nnɔ ni. N ñen' ibin ibin ki nuunh ní baa ni'saan, nɛ ka laa' bɔnl.

²⁴ Ama n yíe ní jo España. N daan n joh nɛ la, ní ñe kí lɛ nɛ, kí jonde ni'tɔntɔkn bo waamu ɲɔ ní tore nni ní baa ni'bó.

²⁵ Ama fɛnfennɔ, n laan joh Yerusalem nɛ Uwien ya nib ya torm bo.

²⁶ Kime Kristo yaab bà te Maseduɔnn nin Akayi ya tinfenm ni nnɔ cèkre' bi'yɛnm bɛ ní tore Kristo yaab bà yé bijiinb ki te Yerusalem ni nnɔ.

²⁷ Imɔn, bi là cèkre' bi'yɛnm nɛ, nɛ nĩ li bi kpɛ bɛ ní tore bɛ nɛ. Kime *Sufmbɛ laa' Uwien ya mɔnm mà nnɔ, bi gbiire' mè nin bà ɲa yé *Sufmbɛ nɛ. Nɛn bo nɛ nĩ kpɛ bà ɲa yé *Sufmbɛ mɔ ní gbiire bi'bont nin Sufmbɛ.

²⁸ N taan' mipum nnɔ ki gben', ki taa' ki jon' Yerusalem ki tĩ de' bɛ la, n li ñɛ ni'saan nɛ kí yaan kí jo España ya du bó.

²⁹ Nɛ n bɛn ki ye n we ní ni'saan la, n li baa nin Kristo ya mɔnm mà yɛbe nɛ.

30 N'yaabe, ti'Yonbdaan *Yesu Kristo bo nin *Mifuoñaanm ya yíem bo, nε n gbáanh nε, ní tore nni kí li kàareh Uwien ki dienh nni,

31 ηο wο ní ñen nni Sude ya tugbendεnb ya nuο ni, kí li kàareh wο mο ki teh wο ní cère mipum mà n tuke mè ki joh Yerusalem bó nnο, Uwien ya nib ní tí teke mè mənmm.

32 Nnο nε Uwien tuo' la, n li baa ni'saan nin uyensonge, kí fuore waamu.

33 Uwien wà yé uyenduən ya daan ní li te nin ni'ke. Ami.

16

Ifuonde

1 Tο, n yíe ní teke ti'ninsε Febe nε. U yé wà sοnh Kristo ya taanl là te Sankre ya du ni nnο ni nε.

2 Yonbdaan ya yel bo, teke mεn wο ten ní kpε bε ní li teknh Uwien ya nib ma bo. Uyo wà kε u lá ciεke ní tore wο la, ní tore wο. Kimε wən mənən là tore' binib bi yebe. U là tore' min mənən.

3 Ní fuonde Prisil nin Akilas kí de nni. Bi yé n'tonsənlieb nε *Yesu Kristo ya tuonl ni.

4 Bi là nuunh bε ní ηmien min nε ki tí benh bε ní kpo. Nεn bo nε n faareh bε. Na yé min baba nε faareh bε, Kristo ya táan yaab bà ηa yé *Sufmbε nnο mο kε faareh bε nε.

5 Ní fuonde Kristo yaab bà taakeh bi'den ki kàareh nnο mο kí de nni. Ní fuonde n'jο Epayinet kí de nni. Wən nε kpiε' ki teke' Kristo kí jin' Asi ya tinfenm ni.

6 Ní fuonde Mari kí de nni. U'gbenent ben' ni'bo cεεn nε.

7 Ní fuonde n'ninjieβ Andronikus nin Yuniyas. Min nin ben nε là te lipεkl ni. Bi ηməbe liyel *Yesu

ya tondb saan. Bi kpiε' ki teke' Kristo ki jin' nin nni mənən.

⁸ Ní fuonde n'jə Ampliyatus kí de nni. N yíe wə ki gbien' Yonbdaan bo nε.

⁹ Ní fuonde n'jə Urbən. U yé ti'tonsənlie nε Kristo ya tuonl ni. Ní fuonde n'jə Stakis mə kí de nni.

¹⁰ Ní fuonde Apeles wà wuən' ki ye u mənbe ki yé Kristo yə nnə kí de nni. Ní fuonde Aristobul nin u'den yaab.

¹¹ Ní fuonde n'den yə Herodiyən, kí fuonde Narsis nin u'den yaab bà pε Yonbdaan bo nnə.

¹² Ní fuonde Trifenn nin Trifos bà ya gbenent ben' Yonbdaan ya tuonl ni nnə, kí fuonde ti'jə Persid wà mə ya gbenent ben' Yonbdaan ya tuonl ni nnə.

¹³ Ní fuonde Yonbdaan ya tonsənəmən Lufus nin u'naa wà yé n'mə ya naa nnə.

¹⁴ Ní fuonde Asekirt nin Flegon nin Hermes, kí fuonde Patrobas nin Hermas nin ti'ninjieb bà te bi'saan nnə.

¹⁵ Ní fuonde Filoləg nin Yuli, kí fuonde Nere nin u'ninse nin Olimpás nin Uwien ya nib bà ke te bi'saan nnə.

¹⁶ Ní fuonde ni'təb mənəmən. Kristo ya táan yaab ke fuondeh nε.

Igbierfərke

¹⁷ N'yaabε, n gbáanh nε nε, liike mən ni'yul bo nin binib bà boreh nε ki cəreh ni tūreh nnə. Bən nε nieh nin bi là təke' nε Uwien ya gber tà nnə. Ni la nekndeh bi ya nib,

¹⁸ kimε ba yé ti'Yonbdaan Kristo ya tonsənb. Bi sənəh bi'pòr bo nε, nε ki ηməbe uñəηmaa, ki lereh binib bà ya bənə ηa yebe.

19 Ninbi ben wɔn, unil ke ben ni ηmɔbe mibom ma bo. Nɛn nɛ cɛrɛ' n' yɛnm sɔnge ni' bo. N yie ni li ηmɔbe miyɛnfuom kɪ gbien, kɪ li teh nà mɔn nɛ, kɪ li ceke ki lɔkeh nà bre.

20 Na n wuɔke Uwien, uyɛnduɔn ya daan, li cɛrɛ ni tɛ kɪ mɛrɛ *Satan. Ti' Yonbdaan *Yesu n juoke nɛ.

21 N' tonsɔnlie Timote fuondeh nɛ. N' den yaab Lusiyus nin Sasɔn nin Sosipater mɔ fuondeh nɛ.

22 Min Tɛtiyus wà Pɔl cɛrɛ' n ke'le' kugbɔnku kuu nnɔ mɔ fuondeh nɛ Yonbdaan ya yel bo.*

23 Gayus wà teke' min Pɔl nin Kristo ya taanl yaab ke ya cɛnku nnɔ mɔ fuondeh nɛ. Erat wà ηuuke udu wuu ya like nnɔ mɔ fuondeh nɛ. Ti' ninje Katus mɔ fuondeh nɛ.

24 Yonbdaan *Yesu Kristo n juoke nɛ. Ami.]†

25 Cɛrɛ mɛn tí kpiɛke Uwien. U ηmɔbe mituɔm mà li cɛrɛ tí li faa mitekjim ni. N tɔkeh *Yesu Kristo ya gbɛmɔnmɔnt tà nnɔ nɛ ye nnɔ. Tù là buɔ nɛ haali uyo bo nɛ Uwien kpiire' tù,

26 ki cɛrɛ' fɛnfɛnnɔ tù te upaan bo. *Uwien ya nɔbonsɔknɔ là ke'le' tù bi'gbɔnt ni ma nnɔ nɛ cɛrɛ' tù ji te kuwenwenku ni. Uwien wà tuu ki te nnɔ, nɛ là sien' ki ye inibol ke n cii tù, ηɔ kɪ li ηmɔbe mibɛnm kɪ teke wɔ kɪ ji kɪ li boh wɔ.

27 Uwien baba nɛ yé uyɛnfodaan, ki kpɛ ukpiɛke uyo wà ηa ηmɔbe gbenm *Yesu Kristo bo. Ami.

* **16:22** Pɔl nin u'yul ηa cinbe ki ke'le' kugbɔnku bugɛn. U lienh nɛ uje uba cengeh ki kieh bi yih wɔ Tɛtiyus. † **16:24** Bi kpiɛ' ki ke'le' tigbɔnt tà nnɔ ya tuba ni migbiirm 24 ηa te tu'ni.

Uwien ya Jɔtiefɛnku ya gbɔnku
The New Testament in the Ngangam language of Togo
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
f30fbe0b-cda1-5a60-a4ee-8be80c6caef6